

Ökumenikus
Magazin

III. évfolyam
2005. 1. szám
Megjelenik kéthavonta
345 Ft

zent Kereszt

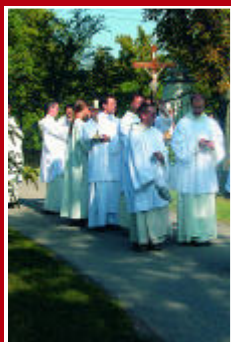
HIT-MAGYARSÁG-ÉRTÉK

Pálosok

Az örökké épülő
templom

Balczó András

Pálosok

Béresék

Evolúció?

Hit és
tudomány

A magyar zene
szolgálatában

Fúvnom az
énekiem

KORMORÁN

72 14000 017908

Régió: Közép-Magyarország

HELYI HÍREK XVI. évf. 115. szám

2004. november 25.

Régió: Közép-Magyarország

HELYI HÍREK XVII. évf. 10. szám

2004. november 18.

Régió: Közép-Magyarország

HELYI HÍREK XIV. évf. 2. szám

2004. november 2.

Nekünk legfontosabb az Olvasó!
Helyi Hírek havonta 154 ezer példányban 320 ezer embernek
(Jelezze Ön is, ha tud valamit, ami másokat is érdekel...)

Értékek Felelősség Tények

Heti Válasz

Ár: 286 Ft

Minden héten csütörtökön az újságárusoknál

Nem kérdés

VIII. évf., 5-6. szám
2004. • 990 Ft

Házépítés MAGAZIN

Minőségi házépítés és belsőépítézet

Zöldmezős városépítés francia módra
Mamé la Vallée – Új város, új építészeti koncepció

Spanyol ingatlanpiac
Mire figyeljünk a vásárláskor?

Fürdőszoba trendek
Előkelőtől a wellnessig

Hangulatos kandallók
Fatüzelés és korszerű megoldások

Napkollektor vagy napelem
Melyiket válasszunk?

2006. IX. évfolyam 1-2. szám

Ár: 480 Ft

INGATLAN Magazin

Ingatlanpiacok, ingatlanpiacok, ingatlanpiacok és...
 Ingatlanpiacok, ingatlanpiacok, ingatlanpiacok és...
 Ingatlanpiacok, ingatlanpiacok, ingatlanpiacok és...

A jogász válasza
A perlejtésről

Gondban a lakásplac
Tökéletes és hosszú életű lakásokról

Átépítik a Spenóházat
A Lánchíd Iróház az egykori miniszterelnoki irodára

Jelzőlag jegyezhető
a nemfizető lakására

Már nem üzlet
a bevásárlóközpont

10 éves a KÖME
Felfutó Kft.

Ingyenes lakossági hirdetések

VERITAS-LAKÁSOK

Kedvezményes kamatozású hitellel megvásárolhatók Zuglóban,
 kedvező folyósítási konstrukciókkal!
 Köztisztviselőknek előleg befizetése nélkül!
 Aktuális ajánlatok a 20-21. oldalra és az Interneten: www.veritas.hu

Megjelent a Házépítés és az Ingatlan Magazin legújabb száma! Keresse az újságárusoknál!
 Előfizethető: Magyar Posta Rt. Üzleti és Logisztikai Központ (rövidítve: ÜLK),
 Budapest VII., Vörösmarty u. 16-18.
 1946 Budapest

Szent Kereszt

A szerkesztőség címe:
Szent Kereszt Magazin,
1148 Budapest,
Nagy Lajos király útja 47/a
Tel/Fax.: 221-1524,
06-70-244-0240

Főszerkesztő:
Kuruczleky Ilona

Internet elérés:
<http://www.szentkereszt.hu>
e-mail: szentkereszt@szentkereszt.hu

Főszerkesztő-helyettes:
Papp Nóra

A szerkesztőség tagjai:
Bajcsy Lajos, Fajkusz Mária,
Kovács Mária, Németh Andrea,
Mácsik Mária, Patonai Adrienne,
Rácz Kristóf László, Spangel Péter

Tervezőszerkesztő, képszerkesztő:
Kuruczleky Ilona

Címlapfotó: Somogyi György

A lapot kiadja:

Veritas Invest Rt.

1142 Budapest,
Erzsébet királyné útja 86.
Tel: 383-0983, fax: 383-0984
e-mail: szentkereszt@veritas.hu

A megjelent hirdetések tartalmáért
a kiadó nem vállal felelősséget.

Előfizetésben terjeszti

a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág.
Előfizethető közvetlenül a postai
kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati
Irodákban és a Központi Hírlap
Centrumnál (Bp., VIII. ker. Orczy tér 1.
tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp., 1900)
További információ: 06 80/444-444;
hirlapelofizetes@posta.hu

Külföldi előfizetés:

Hírlapelőfizetési Irodában (HELIR)
Budapest, VIII. ker. Orczy tér 1.
levélcím: HELIR 1900 Budapest
Fax: 303-34-40

Terjeszti:

HIRKER Rt. (Budapesten)
Lapker Rt. (vidéken)
ISSN 1589-617X

Nyomda: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.
2901 Komárom, Igmándi út. 1.
Tel.: 06-34/344-185, fax: 06-34/342-361

A szeretetben élők mélyre látnak
A reménységben élők messze látnak
A hitben élők mindent másképpen látnak
„Hitben járunk, nem látásban” (2Kor5,7)

Kedves Olvasó!

A Szent Kereszt Magazin elérkezett a harmadik évéhez. Amikor indult a lap, arra kértem a kedves olvasókat, hogy szerkesszék velem együtt az újságot. Ez a kívánságom szó szerint teljesült és azóta is teljesül, amelyet az olvasói levelek tükröznek a legjobban.

Nagyon sok ötlet, javaslat és kérés érkezett a szerkesztőségbe. Ezeknek az óhajoknak igyekeztünk is eleget tenni. Sikertült több állandó rovatot elindítanunk. Idő közben a lap címe megváltozott hit-magyarország-értékre, és ehhez igazodva bővítettük a lap tematikáját. A keresztény értékrend bemutatása maradt a lap fő jellegzetessége.

Olvasótáborunk növekedése igazolja legjobban, hogy a magazinra szükség van, keresik, kérik, habár a terjesztéssel még mindig gondjaink vannak. Hála Istennek, azért mindig akadnak olyanok, akik a maguk szerény, de annál hatékonyabb eszközeivel, segítik a lap terjesztését. Itt szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik bármilyen formában hozzájárulnak a lap népszerűsítéséhez. Kérem, hogy hirdetésekkel segítség a lap fennmaradását. Kívánom, hogy ebben az évben is örömeiket leljék a magazin olvasásában.

Szívélyes üdvözléssel:
Kuruczleky Ilona
lapalapító

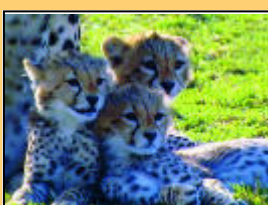

Tartalom

Mária, öt arany betű.....4. old.
Balczó András.....5-7. old.
Találkozás Budai Ilonával..... 8-9. old.
A Pálosok 750 esztendeje 1. rész.....10-11. old.
Dejtár a hagyományőrző falu.....12. old.
Az Isten vándor.....13. old.
Kamillianus család alakult Fehérgyarmaton.....13. old.

5-7. old.

23-25. old.

Évszázadok
tanúja a Tihanyi Bencés Apátság.....14-15. old.
Feszty Masa festőművész.....16. old.
Ápádházi Szent Szűz Margit.....17. old.
Magyar kegyhelyek 1. rész.....17. old.
Kormorán.....18-20-21-22. old.
Hit és tudomány.....23-25. old.
A magyar zene szolgálatában.....26-27. old.
Egyházzsakadás (1.rész).....28. old.

A Máriaipócsi kegykép harmadik könnyezésének évfordulója.....28. old.
A Szent Szűz pszichológiája.....29. old.
Szent József Kápolna és Közösségi Ház.....29. old.
Fény-Szín-Lelkesedés
Szelényi Károly fotóművész.....30-31. old.
Az örökké épülő templom.....32-33. old.
A batár jurta tábor.....33. old.
A Világ Igaza.....34-35. old.

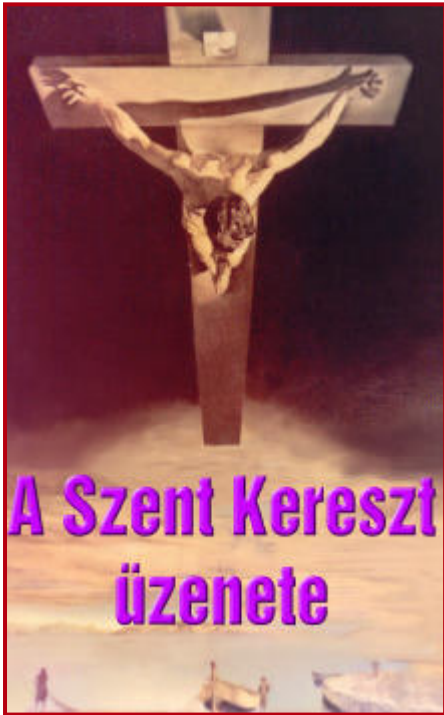

30-31. old.

36. old.

Új Eldorádó.....35. old.
Református iskolák
találkozója.....36. old.
A Református Egyház Zsinati
ülése.....36. old.
A megújult SDG Konferencia telepe.....37. old.
Egy arab lány önvallomása.....39. old.

Ó, Mária drága név, Téged óhajjtisztta szív, Mária!

Ha megzendül fülemben, vidámságkél szívemben, Mária!

A buzgó szív, mely hozzád hív,

Téged kíván dicsérni, szerelmedbenelégni, Mária!

A magyar Énektár így köszönti Máriát, 1855-ben. Nézzük, hogy honnan ered ez a kedvelt név? Eredeti héber alakja Mirjám. Hogyan lett a Mirjából Mária? A görög, majd a latin Biblia fordítás során. Ismert volt már J. Kr. korában is. Viselői közül meg kell említenünk: betániai Máriát, Kleofás feleségét, Szent Márk anyját, magdalai Máriát, és J. Kr. édesanyját. A név a kereszténység nyomán hamar átkerült Európába. Szent Pál rómaiakhoz írt levele szeretettel köszönt egy Máriát. A történelem során számos uralkodónő és fejedelmi személyiség neve volt már a XII. sz.-tól a XVIII. sz.-ig. A legismertebb ezek közül Mária Terézia, Magyar- és Csehország királynője, később német-római császárné.

A Mária női név, vagyis legtöbbször nők kapják. Azonban előfordult, hogy a női névadás a katonaság alól való kibúvás eszközként vált. Mária nap sok van egy esztendőben, névnapként szeptember 12-e lett. Ez eredetileg 1683. szeptember 12-ének az ünnepe. Ekkor szabadult fel Bécs a két hónapos török ostrom alól. A felmentő sereg, „Mária! Mária!” – kiáltással rohamozta meg a török sereget, és győzött! Beceneve sok

Mária, öt arany betű

van a Mária névnek, összesen 115. Meg kell említeni még a Mária név állandósult jelzőinek önállóságából származó neveket is. Ilyenek az Annuciáta, Aszunta Dolóresz, Doloróza, Havaska, Immakuláta, Mercedesz stb. A Mária névalakot sok község, település viseli: Máriapócs, Máriabesnyő, Máriagyűd, Márianosztra stb. búcsújáró helyek. A növények neveiben is benne van a Mária név pl.: máriabalsam, máriabogáncs, máriatövis, máriafű, máriakönnye, máriarózsája. A rovarok közül ismert a máriabogara–katicabogár. Az ásványok közül ismert a máriaüveg. A Mária névhez csatlakozik a Mária hava kifejezés is, amely a május régebbi neve. Ide tartozik a „máriás” pénznem is, ez az érme a rajta lévő Mária képről kapta a nevét. Fajtái voltak a máriás garas, máriás forint, máriás tallér.

A Mária név a magyar falvakban régóta elterjedt, közkezdvelt név. A katolikus vallás sok Mária ünnepet ismer, és a szülők, akik leánygyermeküket Máriának nevezték el, rendszerint már születésekor eldöntötték, hogy ezek közül, melyik napon ünnepli névnapját. A különböző Mária ünnepekhez régtől fogva különböző időjölások, babonák, ill. a mezőgazdasági munka kezdete vagy vége fűződik. Például Gyümölcsoltó Boldogasszony, Sarlós Boldogasszony...

Szűz Máriának, J. Kr. édesanyjának életéről keveset tudunk. Ő arra választott ki, hogy „szent edény” legyen. Kiválasztottságát már születése elárulta, hite és engedelmsége pedig megkoronázta. „Legyen” szavával ezt fejezte ki: „Isten rendelkezésére bocsátom magam.” Szent Lukács evangéliumát tanulmányozva szép képet kapunk Szűz Máriáról. Vegyük kezünkbe, és olvassuk! Gábor angyal „kegyelemmel elhalmozottnak” nevezi Máriát, ez azt jelenti, hogy mentes minden bűntől, még az át-eredő bűntől is. Amint a frigysátort beárnyékozta a felette lebegő felhőoszlop, amely Isten jelenlétét jelezte, úgy árnyékozta be Máriát Isten hatalma és lett Isten anyja, mert Istennél semmi sem lehetetlen. Szűz Mária éneke – Magnificat – tele van ószövetségi emlékekkel, azt mutatja, hogy mennyire átjárta lelkét a Szentírás. Ujjong a lelke, mert nagyot tett vele az Isten. Mária segít Erzsébetnek, tiszteli a törvényt – elzarándokol az

összeírásra – a szülés után bemutatja a tisztulási áldozatot. Itt megkapja Simeon által az első jóvendölést, hogy nagy szenvedésben lesz része, szívét tűr járja át. A Názáretbe való visszatérés, a munka és az imádság csendes korszaka volt. Harminc évesen ebből a békés légkörből kilépett Jézus, hogy elkezdje megváltói művét. Mária imáival követte: a keresztúton, a Golgotán – ott állt a kereszt tövében. Így lett a feltámadás és az örök élet részese.

A középkori költészet szép legendája beszél egy Hyacinthus barátáról, aki igen együgyű, de jámbor volt. Semmit sem tudott megtanulni, mindig csak a Mária nevet mondogatta, ez volt minden imádsága. Szíve egyszerűségében megérezte, hogy ebben a névben benne van minden szentség. Történt, hogy a jámbor szerzetes nagyon megbetegedett, és néhány nap múlva csendesen elaludt örökre. Utolsó óráiban is a Mária név volt egyetlen imádsága. Illő módon eltemették a kolostor kertjében. Másnap reggel társai azt látták, hogy a jámbor Hyacinthus sírjából egyetlen éjszaka alatt csodálatos fehér liliom fakadt. Érezték, hogy csoda történt. Amikor jobban megnézték a lilomot, azt látták, hogy minden levélen és minden szirmon ott tündököl Mária neve. Térdre hulltak a sírnál és szent himnuszokat zengtek Máriának, aki így megdicsőítette egyszerű szívű és jámbor gyermekét. Az apát atya pedig úgy rendelkezett, hogy Hyacinthus holttestét emeljék ki a sírból és a templomban, Mária Oltára alatt adjanak neki örök pihenőt. Amikor a jámbor barát tetemét kiemelték, álmélkodva látták, hogy a csodás liliom Hyacinthus együgyű és imádságos szájában gyökeredzett. Íme a Mária név csodálatos varázsa.

Befejezésül egy szép Mária énekből idézek: „Bús szívemnek nagy öröme, Máriának drága neve. / Áldjad lelkem Máriát, Üdvöztönnk Szent Anyját. / Volna nyelvem színaranyból, dicséretet jőne abból... / Édesanyám, ó el ne hagyj, végórámig vélem maradj...”

PÁLFY MÁRIA

Balczó András

Beszélgetés az olimpiai és világbajnok öttusázóval

Balczó András Kondoroson született 1938-ban, a Testnevelési Főiskolán végzett 1968-ban vívőedzői, 74-ben öttusaedzői szakon. 1983-tól szellemi szabadfoglalkozású. 1996-ban Magyar Örökség díjat kapott. 2004-ben a Nemzet Sportolója lett. 1973-ban könyv, majd 1976-ban: Küldetés címmel, film készült róla. Saját életpályáján keresztül próbálja megmutatni azt az istenközpontú, családszerető életformát, amelyre olyan nagy szüksége lenne a XXI. század túlföntül önző, gyakran elembertelenedő emberiségének. Ez az ő küldetése, amelyre figyelni kell, hiszen egyénisége, neve ma is vonzó mind a fiatalok, mind az idősebbek szemében.

Hogyan emlékezik vissza gyermekkorára és a tinédzser éveire?

Kondoroson születtem, majd 11 éves koromtól Nyíregyházán éltem. Édesapám evangélikus lelkész volt. Négyen vagyunk testvérek. Nyíregyháza meghatározó helyszín volt számomra, iskolával, barátokkal, udvarral, a város szélén lévő vályogvető gödörbe meggyült vízzel, ahol úszni tanultam. Édesapám szigora és édesanyám szelídsége döntően hatott rám. Úgy gondolom, valahogy a kettejük keveréke vagyok. Nem voltam túlbecsült gyermek otthon. Mit akar Bandi, ő rossz tanuló, mondta édesanyám.

Már gyermekkorában is érdeklődött a sport iránt?

1952–53 telén Debrecenben jártam gimnáziumba, ott úszni kezdtem. Hetente egy alkalommal volt lehetőség úszóedzésre. Az 1953–54-es tanévre visszakérültem Nyíregyházára, ahol atletizálni kezdtem, amiben örömet leltem. Ezután háromtusáztam.

Édesapja halála nagy fordulatot hozott életében. Hogy élte meg? Mi történt akkor?

1962. július 1-én a Duna parton sétáltam, a Margitszigettel átellenben, az óbudai oldalon. Vártam valakit, de nem az jött, akit vártam. Egy ismerősöm jött motorcsónakkal az Újpesti öbölből. Felszólt a

partra: Bandi, telefonáltak az Újpesti öbölbe, meghalt az édesapád. Amikor meghallottam, bennem megváltozott valami. Az addigi Isten-tagadásom megszakadt. Hirtelen megtudtam, hogy van Isten. Tudomásomra jutott valami módon, hogy az Isten létezik. Nem agitációval, nem rábeszéléssel. Amikor meghallottam, hogy édesapám meghalt, 2-3 másodperc múlva tudtam, hogy van Isten.

Tizenkét gyermeke van, hogy hívják őket és hány évesek?

A gyermekek az alábbi sorrendben születtek: Márton, Laura, Anna, Barnabás, Bertalan, Nóra, Bálint, Sarolta, Gáspár, Noémi, Virág és Botond. 6 éves a legkisebb és 28 éves a legidősebb.

Van-e közöttük, aki sportol vagy sportolt?

Aki sportol, az egy van, Sarolta. Szinkronúszásra jár. Öttusázni kezdett Barnus, de nagyon későn kezdte. Manapság 20 éves korban elkezdni öttusázni már lehetetlenség. Laura távolt ugrott. Berci sportlövő lett, pisztollyal. Junior országos bajnok is volt, de az egyetemi tanulmányok miatt abbahagyta. A Gazsi gyerek egy darabig öttusázott, járt úszni is, és egyszer azt mondta: Nem akarok úszni járni. Kérdeztem tőle: és mondd Gázsikám, öttusázni sem akarsz? Nem. Nagyon megnyugodtam. Az én gyerekeimtől mindenki azt várja, hogy nagyon jó versenyzők, világbajnokok legyenek. Ez túlkövetelés velük szemben.

Jó néhány évvel ezelőtt elajándékozták a televíziójukat egy iskolának, azzal a kikötéssel, hogy az olimpia két hetére visszakapják. Jelenleg sincs TV-jük?

Jelenleg sincs tévénk. A labdarúgó EB-re kaptunk kölcsön két készüléket, majd augusztus 13-tól az olimpiát is néztük. Tizenkét évvel ezelőtt néztük a tévét, amikor kigyulladt a készülék. Elvittük a szervizbe, három hétig volt ott. A három hét alatt megváltozott a család, elsősorban az esti programja. Döbbenetes, de beszélgettünk egymással, olvastunk. A gyerekek színdarabot rendeztek. Valami élet kezdődött. Nagyon örülök, hogy nincsen televíziónk.

Májusban nyilvánosságra hozták a Nemzet Sportolójának névsorát. Köztük van Ön is. Hogyan fogadta a döntést?

Amikor felvetődött a Nemzet Sportolója cím, én egyet tudtam. Nekem egy szalmaszál sem szabad megmozdítanom annak érdekében, hogy bekerüljek a tizenkettőbe. Azt gondoltam, ha egy magasugró átugorja a 210 cm-t, akkor neki nem kell folyamodnia a versenybíróshoz, hogy legyenek szívesek őt előbbre helyezni, ahhoz képest, aki csak 200 cm-t ugrott. Tudtam, hogy az én lelki békémet egy grémium nem tarthatja a kezében. Nem függhet a boldogságom attól, hogy ők hogyan döntenek. Tudtam azt is, hogy nem fogok elmenni a Parlamentbe az átadási szertartásra. Szerény kézfogással – ami nem ér semmivel sem többet, mint bármelyik magyaré a tízmillióból –, nem szabad hite-

lesítenem azt a kormányt, amelyik már negyedik kormány gyanánt az abortusz törvényt ott tartja, ahol tartja.

Milyen kapcsolatban áll a zenével? Játsszik-e valamilyen hangszeren? Ki a kedvenc zeneszerzője?

Zeneérzékeny ember vagyok. A múltkoriban számomra is megdöbbentő eset történt. Álltam egy parkolóban a ko-

Az első tusa: A lovaglás

Az ötödik tusa: A futás

csimmal, bementék, hogy milyen zeneszám következik. Még egyetlen hang sem hangzott el, és a torkom elszorult. Ismertem a művet.

A klasszikus zenében hozzám Mozart áll a legközelebb. Mozartot követi talán Bach. Nagyon szeretem az operát. Talán Verdi a legnagyobb operaszerző, én

azonban Rossini-t szeretem a legjobban. Nem tudom miért. Rossininak a játékosága, az elevensége fogott meg.

Zongorázní Nyíregyházán tanultam. Rájöttem, hogy a kottát nem ismerem, csak a hangoknak egymáshoz való viszonyából próbáltam valamit kiügyeskedni.

Melyik értékeket tartja a legfontosabbnak?

A hűséget. Hűségese az a tartom, aki a meggyőződésének megfelelően él. Ha valaki a meggyőződésének megfelelően él, akkor kiderül, a meggyőződése téves vagy nem téves. Ha kiderül, hogy téves, a hűség azt kívánja, hogy ki mondja az ember: tévedtem. Nagyon nehéz dolog, de e nélkül nincs továbblé-

A második tusa: A vívás

Feleségével, Császár Mónika és öt gyerek a tizenkettőből

Az interjú és a fotók készítőjével, Szilágyi Ferencel

2004. március 14-én „Hit, Haza, Család” előadáson

Alberti Árpáddal, a rákospalotai Magyarok Nagyasszonya Templom plébánosával

pés. Tehát a „Keressétek először az Isten országát és igazságát”, a meggyőződések változásán keresztül történhet meg. Az embernek nincsen lehetősége kiemelni a nemzetet bajából, egy lehetősége van: a hűségre figyelni. Azzal az ember muníciót ad az Isten kezébe arra, hogy az ő életét megoldja. A hűség össznépi haszonná válik, de csak akkor, ha ezt az egészet – a hűséget – az Istennek való megfeleléssel azonosítja.

Gondolkodott-e azon, melyik korban élne a legszívesebben?

Nem szerettem volna korábban élni és később sem. Minden kornak és pillanatnak megvan a maga lehetősége arra, hogy az embert megtalálja. Azt a frontot, ahol harcolni lehet és kell. Persze olyan harcot vívni, amelyhez Isten megadja, Szentleke által, azt a többleterőt, amiről nem is képzelte el, hogy létezik. Az Isten ahhoz az úthoz, amit kitalált számunkra, ad olyan energiákat, amiről nem tudtunk akkor, amikor szívünk szerint döntöttünk egy út kérdésében.

A másik nagyon fontos kérdés, hogy

az életből a szenvedést nem lehet kispórolni. Személy nélkül nincsen öröm. Mint ahogy fény nélkül sincsen árnyék. Előfáradás nélkül pihenés. Tehát a szenvedés elkerülhetetlen dolog. Ha az ember azt az utat választja, melyet az Isten jelölt ki neki, szenvedéssel jár ugyan, de ad hozzá erőt és akarást. Ha nem vállalja az ember az Isten által jelölt utat, jönnek szenvedések, de nincsen hozzá Tőle való energia. És ez a pusztulás. A sportra is ez vonatkozik: a sport, szenvedésbe ágyazott gyönyörűség. Nem lehet, hogy a kereszténység is tulajdonképpen szenvedésbe ágyazott gyönyörűség? Meg az egész életünk. Menekülni a nehézségek elől: félreértés. A szenvedésben élünk át olyasmiket, amelyek átélése után felismerések, igazságok,

nyugalmak, békék szakadnak ránk. Amit aztán tovább tudunk adni azoknak, akik próbáltak elszökni a szenvedés elől. Jézus egész élete azt mutatta, nem akarta elkerülni a szenvedést. Nem vágyódott a szenvedésre, de a hűség nem engedte, hogy szökjön a szenvedés elől.

Budakeszi lakásában beszélgetünk. Ide-

felé jövet észrevettem, hogy a ház falába be van építve egy kőkereszt.

Amikor épült a ház, Budajenőn várok voltam valakire, kellett várni egy órát is. A gyerekekkel sétáltunk Budajenő határában. Ott találtam egy bulldózerrel eltölt temetőt. A földbe merülve egy kereszt volt, amire rá volt írva: IHS. Vagyis Jesus Hominum Salvator, Jézus az emberek megváltója. Úgy vettem ki onnan, mint valami kincset. Éppen akkor találtam ezt a keresztet, amikor másnap jöttek a kőművesek és rakták föl a falat. Emlékszem, nagy élmény volt a vacak pallókon feltornászni azt a nagyon nehéz követ. Úgy gondoltam, hogy a ház keleti oldaláról védve lesz. A szimbólumnak hatalma, ereje van. A szimbólum nem a fizikai létnek, nem az értelemnek szól, hanem lényünk mélyének. A szellemvilágnak a befolyása, ezért örülök annak, hogy a kereszt beépült a házunk falába.

SZILÁGYI FERENC

Kedves Budai Ilona mióta „fújja az énekét?”

Ha Ön a rádióműsor címére gondol, immár hat éve szombatonként, kilenc óra előtt pár perccel hangzik fel hétről-hétre, a Kossuth Rádióban, ezzel a címmel népzenei műsorom, amikor egy-egy tájról vagy találkozásról mesélek, és énekek egy ott tanult népdalt. És hogy mióta énekelek?

Az 1968-as „Ki Mit Tud”, majd a „Nyílik a rózsza” vetélkedőn ismert meg az ország. Ezek után 1970-ben a „Röpülj páva” versenyen az első díj mellé megkaptam Kodály Zoltánné különdíját is. Azóta „fúvom az énekem” a mai napig.

Mesélné falujáról, családjáról?

A Győr melletti Felpécen születtem, de az igazi gyermekkori élmények Gyömöréhez kötődnek, ahová a mai napig hazajárok édesanyámhoz.

Edesapám

Edesanyám

Találkozás Budai Ilonával

Magyar Örökség-díjas népdalénekesssel

Sajnos édesapám már nem él. Szüleinktől nagyon sok szeretetet kaptunk testvéremmel. Drága emlékü édesapám is nagyon szeretett énekelni. Édesanyánk dallal altatott és dallal ébresztett.

Azt hiszen nem véletlen, hogy nagyon szereti a gyermekeket.

Ez természetes s nemcsak azért mert én is édesanya vagyok, hanem azért is, mert óvónőképzőt végeztem. Jelenleg is, főleg gyermekekkel foglalkozom, népdalt tanítok a III. kerületi Óbudai Népzene Iskolában, immár tizennyolc éve.

Stílusa, megjelenése, egyénisége úgy látom, hogy nem változott, nem hódolt be semmilyen különleges népzenei irányzatnak!

Mint mondtam, én általában kíséret nélkül énekelek. Nagyon sok szép énekkel bővült az évek során a „kincses táram”. Vallom, kincsek ezek a szép dalok. Boldogan fedezem fel, hogy még mindig előkerül egy-egy gyöngyszem, amit még nem hallottam. A népdalok gyűjtése közben az emberek sokat mesélnek. Ennek eredményeként született meg egy mesekazetta a gyermekeknek, egy pedig a felnőtteknek.

Kezében tartok egy nagyon szép mesekönyvet, melynek „Székely mesebeszéd” a címe. Kérem, mondja el, hogy hogyan született meg ez az igazán tetszetős, szemet gyö-

nyörködtető könyv, amely egy CD-t is tartalmaz?

Tolnai László, az Allprint Kiadó igazgatója jelentette meg. A gyönyörűen illusztrált könyv érdekessége, hogy az elhangzott mesék, székely tájszólással, előadásomban hangzanak el. Egyszerre lehet olvasni és hallgatni a meséket. A 2003 októberében megjelenő könyv első kiadása már karácsony előtt elfogyott. Az újabb kiadást is sokan keresik. Élő bemutatója 2004 márciusában volt a Magyarok Házában.

Énekesként, készül-e valamilyen újdonsággal?

Régi vágyam volt, hogy az édesanyámról készítsék összeállítás. 2004-ben „Anyák Napjára” megjelent az „Anyám, édesanyám” című CD. Ezen a CD-én a legszebb anyák napi énekek, dalok szerepelnek. A lemezen megszólalnak az általam leginkább kedvelt versek is. Rajta szerepelnek tanítványaim, valamint elhangzik Bálint fiam kedvenc meséje is. A lemez záró része pedig az égi édesanyánkról, Szűz Máriáról szól.

Nagyon ízléses, szép kiadvány a lemezhez tartozó füzetecske, amely tartalmazza Jókai Anna ajánlását, és nagyon kedves gyermekrajzok teszik még szebbé a kiadványt.

A könyv fedőlapja.

Jókai Annát, a kitűnő író, nagyon régóta szeretem és tisztetem. Vettem a bátorságot és megkértem, hogy az anyag meghallgatása után írja meg az „ajánlót” – azzal végtelenül megtisztelné.

Jókai Annáról jut eszembe Nagy Lászlóhoz, Szécsi Margitához, Ratkó Józsefhez, azaz a magyar irodalomhoz fűződő kapcsolata. Mesélné erről?

Az előadói pályám során nagyon sok nagyszerű magyar emberrel találkoztam. A felsorolt személyekhez mély emberi barátságfűzött. Nagy László az Egyetem Színpadi estemre egy

„*Fúvom*

az é

MOTTÓ

Hárfa-emberkeként élve az életem, az Istenszeretet dallamát pengetem. Nézd el, Uram azt, ha néha melléfogok, ha olykor hamisan, rosszul intonálok! Ne törd össze ezért vénült hangszeredet, hiszen látod, mindig minden énekemet új hittel, reménnyel mindig újrazekdek! És hiszem, mikor majd végképp Eléd állok, tisztán hangzanak ott már a szent akkordok!

Simonyi Gyuláné

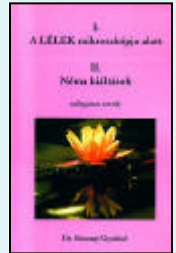
„Hárfaemberkeként élve...”

Egy verselő tanítónő vallomásából

A gyönyörűséges tanítónői pályán csupán 11 évig járhattam. Aztán betegség szorongatott, férjhez mentem, gyermekeim születtek. Kezdetben az ő tanítójuk, nevelőjük lettem. Idővel gyakorolhattam hivatásomat unokáim életét formálgatva is. Párommal közös sorsunkra áldásként van egy súlyos beteg unokánk is. Hű férjemmel, aki küzdőtársam is, együtt járjuk a rögzös életutat, mindig éreztük az isteni szeretet sugárzását. Férjem dr. Simonyi Gyula ügyvéd olyan ember, aki nemcsak lakásunk falán őrzi a nemesi címet, hanem a legnagyobb nemesség, a szolgáló szeretet a szívében is munkál ez hajtja, élteti ezt a nagyszerű embert. Őrá most is úgy tekintek, mint közös életünk hajnalán. Társam nemcsak a kisemberek jogász-szolgálója, hanem a családi kötelékek olyan védője ő, akire sok megmentett házasember tekint hálával, mint életmentő kötelék-védőre. Az én Gyuszikám akkor volt boldog, ha már a békéltető tárgyalás előtt összebékítette a feleket és visszavonták a válókeresetet.

Életem hatvanas éveinek elején valami olyan történt velem, amit fontosságban csak a holtomiglan-holtáiglan kimondásához hasonlíthatok: jött és azóta is velem tart Isten küldötte – Múzsám. Először 1963-ban a „nyugdíjas nő imájának” fülembe súgásával adta kezembe a versírás hangszerét, amelyen immár több, mint 40 éve „az Istenszeretet dallamát pengetem.” Ezt az imát azóta sok-sok társa követte. Jelenleg kétkötetes versíró szolgálóleánya vagyok az Úrnak. Életem jobbik felével a férjemmel az is közös, hogy ő is sokat ír, mostanában már csak szerződéseket, de régebben ezer oldalszámra periratokba írta bele az Igazságra vetett hitét. Csodálatos szociális érzékenysége rám is átragadt. Ha mást nem említek csupán a sörédi fogyatékos gyermek nyaraltatásba fektetett munkáját, csak egy példát említettem a sok közül.

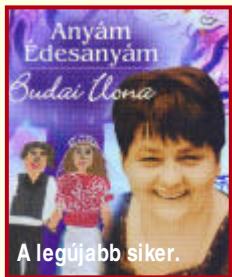
DR. KOVÁCS JÁNOS

Fotó: Szurmai Attila

A Székely mesebeszéd című könyv bemutatóján 2003. októberében a Pilvax Kávéházban. Ilona mellett a könyv szerkesztője Valent Andrea, Tolnai László az Allprint Kiadó igazgatója, és Szilágyi Eszter Mária, aki a könyv grafikáit készítette.

A legújabb siker.

„Anyám edesanyám” lemezbemutató 2004. Anyák Napján a Magyarok Házában.

szép verset írt hozzám „Szóli tlak hattyu, énc kes Budai Ilonának” cím mel... Ma is elszorul a szívem, ha rájuk gondolok. Hálás lehetek az Istennek, hogy irodalmunk nagyjával sok-sok időt töltöttem, és hogy barátságukba fogadtak.

A harminc valahány év előadói körútjai során megszámlálhatatlan faluban, városban énekelt.

Szívesen és örömmel teszem ezt. Örülök az ismeretlen helyeknek, de szívesen megyek oda is, ahol már jártam és újra szeretnének meghallgatni. Ha meghallgatnak, talán odafigyelnek arra, amit Kodály Zoltán mondott:

„Ami megtartott bennünket Európában idáig, majd csak megtart ezután is. Mi lehet ez? Nem az, amiben alkalmazkodtunk, hasonlókká lettünk környezetünkhöz, hanem amiben különböztünk tőle. Hisz, ha mindenkiben hasonlókká lettünk volna, eltűnt volna Magyarország. Így is sokat letett mivoltából ezer év alatt, de megtartotta külön lelkiségét. Annak két legfontosabb megnyilvánulását: a nyelvet és a zenét.”

Búcsúzóul, mit is kívánhatnék Önnek? Jó egészséget, hogy sokáig „fújja az énekét” mindannyiunk öröme.

GRÉCZI LÁSZLÓ

nekem”

A Pálosok 750 esztendeje

1.rész

Özséb, az első pálos atya, a Magyar Pálos Rend alapítójának története az 1200-as évek derekán kezdődik, ám a pálosok történetének gyökerei sokkal mélyebbre nyúlnak vissza. A Rend az egyiptomi pusztaságban ezer évvel korábban élt Thébai Remete Szent Pált (228–341), az első ismert remetét választja védőszentjének. Ünnepe: január 15.

Gellérthegy Szikla Kápolna

„Te is Magyarország, édes hazám, a pálosokkal fogsz növekedni, és ugyanazokkal fogsz hanyatlani.”

(középkori jövendölés)

Botfai Levente márianosztrai házfőnök

AXIII. század kezdetén Pécs környékén már voltak remeték. Jakab-hegyen alapított monostorukat nevezik az első pálos rendháznak, ám ez valójában csak azoknak előzménye.

Az 1200-as évek elején Esztergomban, vagy annak környékén született a nemesi származású Özséb (cc. 1200–1270). Szembetűnő vonása volt a magány szerete. Később, kanonoki házában gyakran fordultak meg a pilisi remeték, akikkel hosszú beszélgetések során végül arra az elhatározásra jutott, hogy ha eljön az ideje, ő is elvonul a hegyek rejtekébe. Ám egyházi teendői, majd a tatárok betörése, tervének valóra váltását még megakadályozta. Az ostrom alatt a város csaknem elpusztult. A helyreállítás alatt Özséb maga is három évig mindent feláldozva dolgozott, szétosztotta javait a felújításhoz, és csak ezek után mondott le kanonoki címéről, hogy 1246-ban hat társával elvonulhasson a Szántó (Pilis-szántó) közelében lévő sziklás rengetegbe. „Szántóhoz közel a pilisi remeteségbe a hármass barlangba.” 1250-ben egy „soha el nem apadó forrás közelében” rakták le a Szent Kereszt templom alapját.

Özséb atya is vallotta: „*In Cruce salus*”: „*Keresztben az üdvösség*”.

1262-ben, a templom elkészülte után zarándokolt Özséb a pápához, rendje szentesítése érdekében, amit Aquinói Szent Tamás is támogatót. Szent Ágoston szabályait alkalmazták, így lehetett a pálosoké az egyetlen középkori, magyar alapítású, monasztikus szerzetesrend. Címerrükben ott a holló, amely megjelent már Illés prófétánál is, kenyeret vitt neki, akárcsak Remete Szent Pálnak.

Az első pálos kolostorok a következők voltak még: Kőkúton, a Bakonyban, Badacsonyban, Eleken, Szakácsiban.

Boldog Özséb atya az általa alapított monostorban halt meg. Ünnepe: január 20.

Három jelentős monostor épül majd a következő évtizedekben: a Szent Lőrinc pártfogása alá helyezett Buda fölött, a Szent Pál-hegyen (ma: Hárs-hegy) – ez lesz a főmonostor –, és a két, Szűz Máriának dedikált: Márianosztrán és a Pózsony melletti Máriavölgyben. Ezekről azt tartotta a közhit, hogy valamennyi lakójuk szent. Amikor Kapisztrán Szent János felkeresi Nosztrán a pálosokat, ott lelkesülten így szól:

„*Ezek egytől egyig szent emberek, és ha valaki élő szenteket akar látni, menjen Nosztrára, menjen Mária völgyébe, men-*

Lengyelországi pálos kispapok.

Ünnepi szentmise.

jen Szentlőrincre, Szentkeresztre, mert itt a régi atyák, szinte az összes, romlatlan testtel várják a feltámadást.”

Nagy Lajos király, mielőtt elindult a velencei hadjáratba, ígéretet tett a Rendnek Remete Szent Pál ereklyéjének hazahozataláról. 1381 novemberében Magyarországra hozatta a testet, melyet Szentlőrincen temettek el. A király Remete Szent

Márianosztrai kegytemplom

A magyarországi pápai nunciusának látogatása a pálósszentkúti Kisasszony búcsún

Pálósszentkúti Kisboldogasszony napi búcsú ünnepi körmenete

Pál oltalmába ajánlotta hazánkat, társ-védőszentként.

A Remete Szent Pál monostor Budán volt, a Vízivárosban, a mai Batthyány és a Szilágyi tér között. Nagy Lajos király alapította 1382-ben „azzal a szándékkal, hogy a veszedelmes időkben ott őrizze Remete Szent Pál holttestét”. Ez a monostor csaknem feledésbe merült...

Nagy Lajos – aki lengyel király is volt – telepítette a pálosokat Czestochowába. Tizenhat magyar szerzetes érkezett a lengyel városkába, ahol egy kis templomot kaptak. Ott helyezték el a felbecsülhetetlen értékű kincset: a tradíció szerint Szent Lukács evangélista festette Szűzanya képet,

Márianosztrai kegykép

A Szent evangélium felolvasása

amelynek másolata idővel csaknem minden magyar pálos monostorba eljutott.

Báthory László (cc. 1420–1484) gyermek- és ifjúkoráról keveset tudunk. Egyes források szerint részt vett a török elleni harcokban, majd a Hunyadiak elleni ármánykodások idején, kiábrándulván a világból, pálos szerzetes lett. Szentlőrincen élt, majd hosszú időn át remeteként élt egy később róla elnevezett barlangban. Ottani munkájának gyümölcse lett a Szentírás első, magyarázatokkal is ellátott fordítása. Miséje közben érte a halál. Ünnepe: február 27.

1454-ben a pálosok Rómában is megtelepedtek. Portugália remete monostorai 1464-ben csatlakoztak a Rendhez. 1495-ben tizennégy hajóval Dél-Amerikába mentek misszióba, mindegyik hajón egy magyar pálos testvérral. Közülük sok vértanúhalált halt. A két ország közötti nagy távolság – Európa két végpontja – és

a háborúk miatt, az ottani tartomány később önállósult. A portugál testvérek újraegyesülését még a XVII. században is szorgalmazták, ami mindkét országnak javára vált volna, de a sors másképp akarta.

Hunyadi Mátyás több pálos monostort alapított, illetve adott át más rendektől. Ilyen például az 1480-ban alapított fehéregyházi, amely valamikor templomos birtok volt, és a zsámbéki, volt premontrei monostor. Amikor Mátyás király meghalt, a pálos évkönyvekben a következő bejegyzés olvasható: „A legjobb fejedelmet siratja el a Pálosrend, amely elismeri, hogy egyrészt az egyik hollóستól: Isteni Pál atyántól eredetét nyerte, másrészt a másik hollóستól, Mátyástól nem szerény anyagi javakat kapott s ezért gyászolva őt emlékezetében örökké megtartja.”

Korvin János, Mátyás király egyetlen fia a horvátországi Lepoglava kolostorában nyugszik fiával, Kristóffal együtt. Ők ketten voltak az utolsó Hunyadi-leszármazottak.

A török invázió idején a pálos szerzetesek szembeszálltak az ellenséggel Visegrádnál, hogy a Szent Koronát megőrizzék. A törökök szerte az országban felkoncolták a pálos szerzeteseket, a legnagyobb templomot, a „Magyar Eskuriál” néven is ismert budaszentlőrinci katedrális felgyújtották, és földig rombolták; elhurcolták minden kódexet, eltűnt a magyar Biblia is. Remete Szent Pál ereklyéjét menekítendő Trencsén várába vitték, ahol egy tűzvész során végképp megsemmisült. A pálos kincstárt Felső-Elefántra, majd Lepoglavára menekítették.

Mohács után lépett a történelem színpadára a horvát származású Utyesenics György (1482–1551), másként Martinuzzi György, avagy Frater Georgius. Novícius éveit Sajóladon töltötte, később ugyanott lett perjel. Amidőn nagyváradi püspök, majd Erdély kormányzója lett, rendjéhez akkor is hű maradt, pálos voltára mindig büszke volt. Ő vezette a Lipppa visszaszerzéséért vívott csatát. Ez a méltatlanul keveset emlegetett ütközet volt Mohács óta első igazi diadalunk a török felett. Fráter György az ostrom alatt kapta meg bíborosi kinevezését. Életéből már csak egy hónap maradt hátra, az erőszakos halált nem kerülhette el, orgyilkosok végeztek vele. 2004-ben, Székelyudvarhely szoborparkjában állították neki szobrot, tizenketted-magával, tiszteletbeli erdélyiként.

Halála után szinte minden megváltozott. Szomorú, másfél évszázados úr költözött a Magyar Királyság területére. A Pálos Rend első keresztrefeszítését fejlődése csúcspontján érte el. **JUHÁSZ JÓZSEF**

Hagyományok

Dejtár Nógrád megyében, Balassagyarmat és Rétság között található település. A falu ebben az évben, augusztusban ünnepli fennállásának 750. évfordulóját. A hangulatos palóc falu bensőséges ünnep helyszíne volt a közelmúltban. A neves egyházi zenész, Luspay Kálmán kántortanító, zeneszerző, karnagy emléke előtt tisztelgett a közösség apraja-nagyja. 40 év áldozatos munkáját köszönték meg azzal, hogy a templom falán az R. Törley Mária szobrászművész által készített portréval emléktáblát avattak.

Ugyanezen a napon a Nemzeti Társas Kör nemzeti zászlóval tüntette ki a falu római katolikus templomát. Elismerték Dejtár lakosságának a hagyományőrzésért kifejtett tevékenységét. A zászlót Magyar Örökség-díjasok készítették el: Balczó András, Budai Ilona, Ferencz Éva, Jókai Anna, valamint Ft Alberti Árpád, Szilágyi Ferenc és Grécci László.

A zászlóátadási ünnepségen az ünnepi beszédet Erdős László ezredes, a Nemzeti Társas Kör elnöke tartotta. Beszédében kiemelte milyen fontos életünkben a múlt, a történelmi hagyományok őrzése. Sok sikert kívánt a 750 éves község minden lakójának, kifejezve azt az óhaját, hogy jó lenne megélnünk még újabb ezer évet.

Az ünnepi műsorban közreműködött Ferencz Éva énekművész és Csabai János színművész. A zászlóátadást Fekete György akadémikus méltatta.

Luspay Kálmán

karnagy, kántortanító, zeneszerző

Iparos család gyermeke (született: Eger, 1881. augusztus 30. – meghalt: Dejtár, 1960. május 28.), de a nagyapjai ágon már voltak kántortanítók a családban. Iskoláit Egerben végezte. A gimnázium elvégzése után egy évig gyógyszerésztanonc volt. 1898. szeptemberétől az Egri Tanítóképző növendéke, negyedévesen az intézet kántora lett. 1902-ben kántortanítói oklevelet szerzett. 1903-ban megnősült. Felesége Barát Margit. Házasságukból öt gyermek született.

Nyíradonyban, Májban, Felsőnovajon, majd Hárskúton volt kántortanító. 1908-ban Egerben tanító. A ciszterci templom kántora és az általa szervezett énekkar vezetője lett. 1917-ben behívták katonának. 1918-tól Dejtáron kántor és főtanító. Ő írta 1921-ben az *Imádkozzunk a hazáért* című éneket. 1943. után nyugdíjasként haláláig is Dejtáron kántorkodott.

Művei: „Musica sacra” 136. férfikarra írott műve és latin szövegű Katholikus egyházi énekek gyűjteménye Zeman Jenővel. Hárskút, 1911. – *Landate pueri*. Kétszólamú kórusok a tanuló ifjúságnak. – *Orgonaművek: Kántorok és az orgonisták hangjegytára* 1-3. füzet. Eger, 1917. – *Modern orgonakíséreltek*, 1-4. füzet, Eger, 1921. – 1921-ben írta a kandenciákat. – *Prelúdiomos zsebkönyv*, Eger, 1925. – *Ünnepi prelúdiomok és pastorálék*, Eger, 1931. – Egerben a Katholikus kántornak 1913. január 1-től 1919 februárjáig és 1920. VIII. 15-től 1925. XII. hóig felelős szerkesztője, 1926. januárjától 1927 decemberéig főszerkesztője.

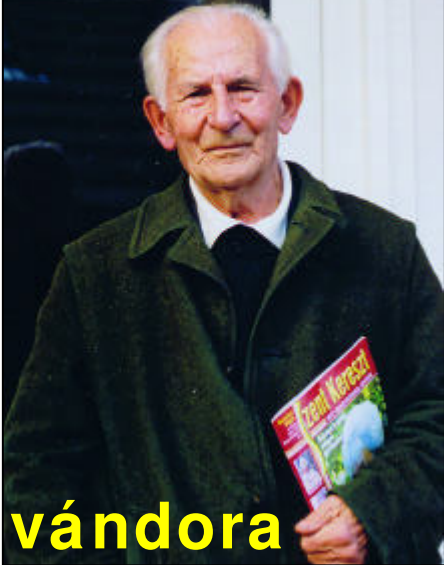
A mindig vidám és nagy tudású kántortanító csak színpere és jóra, a zene megismerésére és szeretetére tanította a falu népét. Kálmán bácsit szerette és tisztelte idős és fiatal egyaránt. Nevéhez fűződik a templomi énekkar, zenekar megalapítása, zenei tábor létrehozása. Ő alapozta meg a dejtári emberek máig is tartó zene- és énekszeretetét

GRÉCCI LÁSZLÓ

1. Az ünnep tisztelgetére a fiatalok is népviseletbe öltöztek. 2. Ferencz Éva előadóművész kettős szerepben, közreműködő művész és Éva volt a zászlóánya is. 3. özv. Gallai Antalné született Luspay Ilona az ünnepségen. Háttérben a Nemzeti Társas Kör által adományozott gyönyörű nemzeti lobogó. 4. Erdős László ezredes a Nemzeti Társas Kör elnöke, mögötte Fekete György építész, akadémikus. 5. Csabai János színművész Vass Albert műveiből ad elő. 6. A templom falán felavatott emléktábla emlékeztet a nagyszerű zenészre, tanítóra Luspay Kálmánra. 7. Szűkebb családi körben 1928-ban Luspay Kálmán ezüstlakodalmán. A képen még láthatók a tanítói kar tagjai is. 8. Vejeivel Gallai Antallal, aki Kálmán bácsitól vette át a stafétabotot, s folytatta azt a nagyszerű munkát, amit az apósa megalapozott. 9. Az ünnepi díszbe öltözött templom 2004. október 10-én.

Az Isten

vándora

Regőczy István atya neve nemcsak kis hazánkban ismerős, hanem Belgiumban, Flandriában is. Jól ismerjük életét, azt a kalandos utat, amit bejárt, hogy pap lehessen, és a megpróbáltatás éveit is, amelyet alázattal viselt.

A börtön se tudta megtörni lelkipásztori munkájának azt a célját, hogy elve-

zesse az embereket Jézushoz és édesanyjához, Szűz Máriához. Akadályok pedig bőven akadtak az évek folyamán, de mindegyiket sikeresen legyőzte hittel és imádsággal.

Kitartásának gyümölcse 300 árva gyermek felnevelése, 10 általa nevelt pap, 7 templom építése, Belgiumban hatalmas sikereket elért 5 könyve, és rengeteg jócselekedet, amelyekkel mind-mind a mennyei Atyát hivatott szolgálni.

Nemzetünk méltán adhat hálát és mondhat köszönetet István atyának, aki-

nek legjellemzőbb vonása éppen a hálaadás.

Az iránta való tisztelet és elismerés jeleként 2004. november 1-én Minden-szentek ünnepe alkalmából a váci püspök, Dr. Beer Miklós, a „Tolmácsi c. prépost” kitüntetését adományozta neki.

A kihirdetésére november 21-én került sor a Kútvolgyi kápolnában, ahol az összegyűlt hívekkel és barátokkal Krisztus Király ünnepén, a szentmise alatt közölték a jó hírt. Igen, jó hírt, hiszen ilyen nagyszerű pap munkájának az elismerése mindig jó példát mutathat a fiataloknak és az egész világnak.

Állítsuk magunknak is példaként életét, hogy válaszolni tudjunk napjaink kihívásaira. Ne csüggedjünk, Urunk és Szűzanyánk segítségével minden ember szívébe beköltözhet Isten Ország.

(A Kútvolgyi kápolna megközelítő a Moszkva-térről induló 128-as busszal a végállomásig utazva.)

Fotó és szöveg: RÁ CZ KRISTÓ F LÁ SZLÓ

Ünnepi körülmények között, 2004. október 17-én a vasárnapi szentmise keretében Anton Gots O.S.Cam. nyíregyházi kamilliánus rendházfőnök, Ruszki Gábor plébános és Tircsi István nyugalmazott plébános, c. apát konkrebrálásával a fehérgyarmati Szent Péter és Pál templomban felavatta a helyi Kamilliánus Család 17 tagját.

Anton Gots a homíliájában Jézus nevében, Krisztus szellemében kérte a laikus testvéreket a „betegek és szenvedők megsegítésére.” Önkéntesen, jóakaratóan segítsenek, ha gyógyítani nem is tudnak, de jelenlétükkel, megnyugtató szavaikkal, simogató kezeikkel sokat segíthetnek a „betegeknek és a szenvedőknek”- mondta az atya. Jézus parancsolta az Egyháznak: törődjétek az emberekkel!

A rendnek 35 országban vannak működő rendházai, szerte a világban 67 kórházuk működik. A rend tagjai papok, orvosok, ápolók. Az ő segítők azok a laikusok, akik vállalják a betegek és szenvedők gyámolítását. A Kamilliánus családokat a pápa a III. rendbe emelte, így tagjai viselhetik Szent Kamill piros keresztjét. A világ 23 országában vannak Családok, hazánkban 48 Család működik, mintegy 700 taggal.

Kamilliánus család alakult Fehérgyarmaton!

Anton Gots homíliája után a jövődö laikus testvérek fogadalmat tettek: „Készek vagyunk, hogy szeretetet tanúsítsunk a szenvedők és betegek iránt. Kérjük Kegyelmedet, hogy kitaróan, hűségesen és önzetlenül szolgálhassunk!”

A szertartás keretében a rendházfőnök átnyújtotta a Család tagjainak „Szent Kamill ke-

resztjét.” „A Kamilliánus Közösséghez való csatlakozásokat jeleként átnyújtom nektek Szent Kamill piros keresztjét. Viseljétek bátran és büszkén Krisztus követőjeként.” – mondta az atya.

Az avatás után Szabó Gábor a Kamilliánus Alapítvány országos alelnöke köszöntötte az új családtagokat, és kívánt nekik sok erőt és sok szeretetet eljövendő munkájukhoz.

Az újonnan avatottak nevében Benedek Kovács Jenő, a helyi Család vezetője megköszönte a kamilliánus atyáknak a felkészítésük során tanúsított türelmüket és az atyai jószágot, és kérte őket imádkozzanak a Család sikeréért.

A szentmise végén a „Nyújtsd ki mennyből ő Szent Anyánk kezédet” kezdetű Mária fohász hangzott el, mintegy segítség kérelem a helyi Kamilliánus Család eljövendő tevékenységéhez.

Fotó és szöveg: DR. SCHMELZER JÁNOS

Az „évszázadok tanúja”, a Tihanyi Bencés Apátság, hosszú és változatos történelme során többször élte át a virágzás, hanyatlás, pusztulás, pusztítás és újjáéledés szakaszait. A monostort I. András király (1046–1060) alapította 1055-ben Szent Ányos és Szűz Mária tiszteletére. Ez az eredeti formájában fennmaradt alapítólevél egyúttal a magyar nyelv legrégebb írásos emléke is, mert az okirat latin nyelvű szövegében magyar szavakat, kifejezéseket is használtak.

Napjainkban a Tihanyi Bencés Apátság különleges helyzetének – nemzeti emlékhely, monostor, liturgikus központ, a művészetek találkozóhelye –, páratlan természeti szépségének és történelmi nevezetességeinek köszönhetően, hazánk egyik legtöbb látogatót vonzó idegenforgalmi helye.

A Tihanyi Apátságban élő közösség, az 1998. július 11-én kelt főapáti rendelkezés értelmében, Pannónhalmától függő perjelséggé működik, növendékfelvételi joggal. Az Apátság perjele 1994 óta Dr. Korzenszky Richárd OSB.

Perjel úr, miről mesél Tihany, ez a 950 esztendőre visszatekintő nemzeti emlékhely?

Tihanynak sajátos hangulata van. Valami vonzotta erre a helyre a szerzeteseket, az András király alapította apátságba. A templom találkozási hely, és a tihanyi különösképpen is az. A szláv helység-név, Tihany, sokféle népet kapcsol össze: Itáliai eredetű bencések, szláv (talán Kijevvel kapcsolatban lévő) szerzetesek, nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező királyi család, frank védőszent, és sorolhatnám tovább azt a sokféleséget, ami itt harmonikus békében találkozik. Jelképes értéke van annak, hogy éppen a tihanyi alapítólevél szövegében találjuk az első írásban rögzített magyar szavakat és az első magyar kifejezéseket. Nemzetközi kultúra, széles kapcsolatok jele és hordozója a latin nyelv, amelynek sorai között megjelennek a mi anyanyelvünk emlékei is.

Értékvesztett világunkban értékállóság után vágyunk, biztos igazodási pontokat keresünk. Milyen követendő példát állíthat Tihany a ma embere elé?

Változó, sokszor bizonytalan világban élünk. Jövőnk csak akkor van, ha tisztában vagyunk múltunkkal. A „merre tovább” mindannyiunkat kell, hogy izgasson. Ez a hely, ez az ősi templom sugall és ösztönöz mindenkit arra, hogy távlatokat keressen, hogy jövőt építsen. Lehet, és képesek vagyunk rá, hogy új arculatot adjunk a világnak. A világnak, a m e l y

Dr. Korzenszky Richárd OSB

éhez és szomjazza az igazságot, amely egyre nagyobb különbséget támaszt ember és ember között. Az életnek csak úgy van értelme, ha jövőnk is van, jövőnk pedig elválaszthatatlan múltunktól. Szükségünk van vezetőkre, akik nem a változó irányú szélhez ragaszkodnak, hanem sziklára akarnak építeni.

Mi az, amihez igazodnunk kell, hogy valóban szabad és élhető jövőnk legyen?

Ember- és jövőkép nélkül célt veszünk, csupán megtörténnek velünk az események, nem pedig mi alakítjuk a történelmet. Ha nincsenek eszményeink, akkor nincs, ami felé haladjunk. Ha gyakorlati életünkben az ember nem más, mint termelő lény, akinek addig van értéke, ameddig produktív, amíg pénzben kifejezhetően hasznos a létezése, akkor embertelenné formáljuk magunk körül a világot, amelyben saját magunknak sem lesz helyünk. Olyan világban szeretnénk élni, amelyben nem nyomasztanak rémképek, sem ideológiai, sem gazdasági rémlátomások. Amelyben a nemzet nem bábfigura idegen gazdasági érdekeltségek kezében. Ahol a politika nem érdekcsoportok, hanem a nemzeti közösség életlehetőségeinek megteremtésén fáradozik. Az élet mennyisége és minősége még nincs egyenes arányú összefüggésben egymással. Döbbenjünk rá, hogy az élet olyan érték, amely fölötte van minden anyagi jólétnek vagy hatalmi érdeknek. Az ember addig nem tudja önmagát megvalósítani, amíg nem tekinti értéknek a családot, a hazát, a közösséget. Szabadságunk akkor teljeseedik ki, ha készek vagyunk vállalni önmagunkat, múltunkat, jelenünket.

Perjel úr, 1992-ben nagy lendülettel láttak neki az apátság restaurálásának. Lehet-e a rend szellemiségét is „restaurálni”?

Lehet és képesnek kell lennünk rá. Tény, hogy az 1950-es államosítás után az apátsági templom tulajdonképpen plébániatemplom lett. Az itt működő lelkipásztor nemcsak plébános, hanem életének elengedhetetlen vonása a közösség építése is, mert annak tanúságtevő szerepe van. A bencés jelszó, a Pax – egy középkori meghatározás szerint

– az a nyugalom, amely a rendezettségből származik. A rend tradíciója tulajdonképpen nem más, mint ennek a békének a szolgálata bármilyen munkaterületen. Ha tehát egy közösség rendben tud élni önmagával, akkor egyrészt kisugárzó ereje van, másrészt képes arra, hogy befogadjon embereket, akik, ha tudunk segíteni nekik abban, hogy az életükből gyakorta hiányzó rendet újra megtalálják, és azt saját magukban felépítsék, velünk találkozási igazodási pontot találunk.

A csodálatosan szép barokk templom, a monostor kiállítótermei „csak” nevezetességek, amelyeket látni kell, vagy ennél sokkal többet tudnak nyújtani az ide látogatóknak?

A turisták számára Tihany elsősorban látványosság, de nem mindegy, milyen benyomások érik őket. A templom nem csupán műalkotás, hanem Isten háza. A templom tehát Húsvét, Pünkösd, Karácsony idején és az egyházi év jeles napjain elsősorban a közös ünneplésre kell hogy összegyűjtse az ide látogatókat. Ilyenkor a múzeumi, idegenforgalmi jellegnek másodlagosnak kell lennie. Ami a kiállításokat illeti, semmiképpen sem szeretnénk vallási propagandát kifejteni, hanem képviseljük és közvetítjük az ide látogatóknak a transzcendens művészetet. Megmutatjuk, hogy van modern transzcendens művészet Magyarországon, és ez nem azonos a szentképek vagy szentszobrok didaktikus megjelenésével. Nem meghökkeneni, hanem elgondolkodtatni akarunk.

Ön szerint tehát nem zárja ki egymást a „turisztikum” és a „jelki táplálék”, hanem egymást kiegészíteni is képesek. Hogyan lehet elérni, hogy a zsilvársár fogyasztóival szemben túlsúlyba kerüljenek az élményhez jutni vágyók?

Az idegenforgalom számára kettős kihívást jelent. Először is: hogyan tudunk az idegenforgalomtól, annak sodrásától távol maradni, másrészt viszont az a kérdés, hogyan tudunk mégis jelen lenni úgy, hogy a turisták velünk is találkozzanak. Ezért árusítási engedélyt elvből senkinek nem adunk. De

Évszázadok tanúja -

ha már a kereskedelemnél tartunk, sokak számára érthetetlen, miért csak belépőjeggyel látogatható a templom. Nos, az egyházközségnek körülbelül ezer tagja van. Az évi átlag 300–350 000 főt kitevő turistaforgalom, ez olyan terhet jelent a templom számára, amelyet nem lehet átruházni az egyházközségre. Éppen ezért szükség van külön bevételi forrásra. Másik megoldás a templom zárva tartása lenne és csak az istentisztelet idejére nyitnánk ki. Ezzel viszont egyáltalán nem szolgálnánk a lelkiség ügyét, hiszen sokan egyszerűen csak a templomot vagy a kiállításokat akarják látni. Belépődíjaink messze az országos átlag alatt vannak, ráadásul a templom és a kiállítóterem összetartoznak. Tehát úgy is értelmezhetjük, hogy a kiállításon keresztül lehet bejutni a templomba, mint ahogy a Sixtusi kápolnát sem lehet úgy megnézni, hogy ne váltsunk jegyet a Vatikáni Múzeumba. Természetesen szentmisék előtt és ünnepnapokon már háromnegyed órával korábban nyitva van a templom, bárki betérhet imádkozni.

Nem kis kihívást jelentett Önnek és az itt élő közösségnek az épületek teljes rekonstrukciója. Mi készült el eddig és milyen munkálatok vannak még hátra?

A templombelső szinte teljesen megújult. Először 1993-ban az orgona készült el, a faszobrász munkák és a falképek restaurálása 1996-ban fejeződött be. Utána következett a rendház rekonstrukciója. A fűtés, az elektromos rendszer, a vízvezeték teljes felújításra szorult. Alkalmassá kellett tenni az épületet arra, hogy egy kisebb szerzetesi közösség megfelelő körülmények között tudjon élni a falak között. Ugyanakkor az is fontos volt, hogy legyenek az épületnek olyan helyiségei, amelyekben fogadni tudjuk a híveket és az ide látogató vendégeket. Befejeződött az egykori kolostori ebédlő barokk falképeinek feltárása és restaurálása. 1997-ben elkészült a tetőtér egy részének beépítése, találkozó, konferenciák, közösségi együttlétek megszervezésére, megtartására alkalmas termekkel. Kész továbbá a kvadratura, részben betelepítettük már a kolostorokra oly jellemző növényekkel is. Zárható udvart alakítottunk ki az apátság és a Rege-udvar között lévő teraszon. Elkészült ennek az udvarnak a borítása is. Folyosóval kötöttük össze a kőtarat – az apátság pincéjét – és az új kiállítóhelyet, a galériát, és így zárt útvonalon bonyolódik le a tu-

ristaforgalom. Hátra van még a templom előtti tér rendezése, és a templombelsőben is akad még tennivaló.

Tihany gazdag múltja, sokszínű jelene milyen kulturális jövőt sejtet? Adottságai mire teszik alkalmassá?

Tihany véleményem szerint szinte a korlátlan lehetőségek helye. A tihanyi templom, a királyi kriptá nemzeti emlékhely. Ugyanakkor az apátság értékes kiállítási hagyományai is vannak. Megtartva belőle az értéket, a tiszta művészet helyévé kell tenni. Olyan művészetet kell kínálnunk, amely legtisztább formájában itt van meg, másutt nem található. Nyáron főként a szombat esti orgonahangversenyek jelentenek kulturális eseményt. A Rege Kávézóban, az ország talán legszebb panorámájú cukrászdájában is rendszeresen láthatók kisebb kiállítások, tárlatok, a belső udvar „muzsikálóudvar”, zenélő terasz jelleggel működik. Az Apátság épülete elsősorban a szerzetesi életet kell szolgálja, de bizonyosan meg lehet találni a józan kompromisszumot a tárlalkozók nyitottsága és a szerzetesi élet zártsága között. A „Tetőtéri esték” kiváló lehetőséget kínálnak erre a szellemi élet színe-javának. Az előadásokat hívők és keresők egyaránt szívesen látogatják, esetenként száz-százötven hallgató is összegyűlik. A sorozat témái a társadalmat foglalkoztató kérdések, a magyarság és a kultúra, illetve a magyar társadalom jövője, a legkülönbözőbb szempontokból megközelítve.

Meggyőződésem, hogy Tihanynak kulturális jövője van, lesz, ha nem akarunk belőle mást kialakítani, mint amivé a történelem tette.

Az Apátság rövid története

A térségben egyedülálló Szent Ányos, Orléans püspökének, a templom védőszentjének a tisztelete, aki a hagyomány szerint imáival mentette meg városát Attila hunjainak dúlásától. Nem tudni pontosan, miként terjedt el a szent tisztelete hazánkban, annyi azonban bizonyosnak látszik, hogy az alapító királlyal hozható kapcsolatba.

A középkori templomról és a hozzá csatlakozó kolostorról csak a korabeli ábrázolások alapján alkothatunk elképzelést magunknak. Napjainkra az egész épületegyüttes szinte nyomtalanul eltűnt.

A ma ismert formáját a 18. század közepén

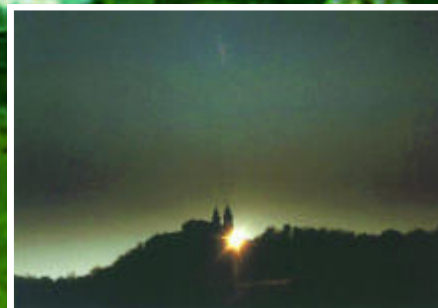
nyerte el, amikor 1754–1779 között Lécs Ágoston apát irányításával megépült a barokk templom. Belső berendezését Sebastian Stuhlhof faszobrász és műbútorasztalos készítette el. Egyidőben, egységes stílusban készült oltárai, fából faragott, aranyozott szobrai a közép-európai barokk művészet kiváló alkotásai. Ezeket méltón egészítik ki Lotz Károly, Székely Bertalan, Deák-Ébner Lajos mennyezeti falképei, amelyek megfestésére az 1889-90-ben végzett restaurálás során kaptak megbízást.

Az itt eltemetett I. András király tiszteletének köszönhetően szinte érintetlenül fennmaradt az altemplom. A monostor alapításával egyidejűleg épített háromhajós román csarnokkriptá az egyetlen korabeli épségben fennmaradt magyarországi királyi temetkezőhely. A kriptában nyugszik az 1060-ban elhunyt király és fia Dávid herceg.

A XVI–XVII. század Tihany történetében is jelentős változást hozott. A török támadások miatt megszűnt a szerzetesi élet, a kolostort végvárrá alakították. Vitéz kapitányai és katonái mindvégig megvédték a török meg-megújuló támadásaival szemben. A török elleni felszabadító háborúk után a királyi kamara a felszabadított területeken álló birtokokat csak ún. fegyverváltás kifizetése után adta vissza egykori tulajdonosainak. Tihanyért ezt a magyarországi Bencés Rend nem tudta kifizetni, így 1702-ben az ausztriai Altenburg Bencés Apátságának tulajdonába került, ahonnan a Pannoni Bencés Apátságnak majd másfél évtized múltán, 1716-ban sikerült visszavásárolnia. Az 1720-as években megindult a templom és a kolostor újjáépítése. A templomot 1754-ben szentelték fel ideiglenesen, végleges felszentelésére csak húsz esztendővel később került sor.

1786-ban II. József feloszlatta a Bencés Rendet is, így a szerzeteseknek el kellett hagyniuk kolostorukat. Másfél évtized múltán, 1802-ben jöhettek vissza az apátságba. A század 80-as éveire az épület olyan rossz állapotba került, hogy felmerült a templom teljes újjáépítésének gondolata. Miután 1889–1890-ben sikerült megoldani az épületek szerkezeti problémáit, a templomot és a monostort egészében felújították. Fél évszázaddal később, 1950-ben a szerzeteseknek újra el kellett hagyniuk a monostort. A templom plébániaként működött, a rendházba előbb szociális otthon, majd múzeum költözött. A Bencés Rend 1990-ben visszatérhetett Tihanyba, de a kolostor-együttest csak 1994-ben kapta vissza a magyar államtól.

SZABÓ KATALIN

110 éve született Feszty Masa festőművész

A XX. század magyar művészetének egyik elfelejtett alakja Feszty Árpádnak, a híres *A magyarok bejövetele* festőjének és Jókai Mór nevelt lányának – Jókai Rózának – a gyermeke, Feszty Masa, 1895. január 31-én látta meg a napvilágot.

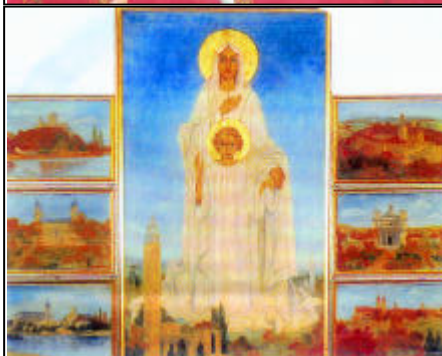
Beleszületett a kor két neves művésznének alkotóműhelyébe. Pici gyermekként ott csetlett-botlott Jókai dolgozósobájában és édesapja, édesanyja festőállványai körül. A velencei gótika művészevegőjét árasztó Jókai-Feszty villában Gárdonyi, Kernstock, Lesznai, Lyka, Lotz Károly törzsvendégek művészeti légkörében felnőtt Feszty Masát érthetően személyes barátság fűzte szülei baráti köréhez.

Első műveit és próbálkozásait főleg édesanyja korrigálta. 1912 és 1914 között Szablya-Frischauf Ferenc festőiskoláját látogatta Budapesten, de már hat éves korától évente a család többször Itáliában, Lovranában tartózkodott (édesapja ott is halt meg, emléktáblája ma is látható). Két évig Münchenben a Képzőművészeti Akadémián tanult.

Első kiállítását Budapesten – az Ernst Szalon kiállítótermeiben – 1922-ben rendezték meg, majd két esztendő múlva már gyűjteményes tárlata volt a fővárosban. 1926-ban több jelentős reprezentatív portré festésére kapott állami megbízást (*Herczeg Ferenc, Jókai Mór, Hegedűs Lóránt, Klebersberg Kúnó, stb.*), és ezek a sikerek anyagi hátteret biztosítottak álmai megvalósításához, hogy Firenzében élhessen és alkotasson. A festő maga, élete legszebb és legteljesebb időszakának nevezi az Arno-partján elterülő városban töltött éveit. Főleg a reneszánsz művészet jelentett nagy élményt számára. Az itáliai táj varázslatos szépségét, benyomásait szénrajzban, pasztellben, néha olajképeken rögzítette. Művészete az olasz cinquecento stílusát követte, művein már ekkor meglátszott a biztos rajztudás, a dekoratív színvilág. Alkotó hitvallását, *ars poetica*-ját maga így fogalmazta meg: „csodálatosan árulkodó, leplező tükre az emberi léleknek a művészet.”

A harmincas évek elejétől kezdve művészete fokozatosan a szakrális témájú festészet felé fordult. Kis Szent Teréz ábrázoló nagyméretű képe a Pádovai Egyházművészeti Kiállításon díjat nyert. 1936-ban Ybl Ervin egyetemi tanár felsőfokú kifejezésekkel illette a Rezső téri Magyarok Nagyasszonya templomban felállított másik nagyméretű *Kis Szent Teréz* c. képét: „Átszellemült szépség, mélyzengésű színskálában. Feszty Masának megadott, hogy szemei előtt megjelenjenek az angyalok. Hitből született a festmény. Ujjongó hozsánája a szeretetben megbékélt szívnek.”

Még ugyanebben az évben azonban hatalmas csapás is érte, elveszítette apja után édesanyját is, egy váratlan baleset következtében. A tragédia rendkívül mélyen érintette, idegösszeroppanást

kapott. Az isteni gondviselés azonban nem hagyta magára, egy kedvesnővér személyében – aki a Szociális Testvérek Társaságának tagja volt – olyan baráti segítséget kapott, hogy életereje lassan visszatért, állapota normalizálódott. Hozzájárult ehhez az is, hogy szüntelen lelki táplálékot kapott a napi szentmiséken való részvételből. 1939-ben már újra kiállítást szervezett a három Feszty, édesapja, édesanyja és saját műveiből.

Lassan teljesen Isten felé fordult. Ő lesz élete egyetlen értelme. A misztika világában él. Végtelen szeretettel viseltetik Isten minden teremtménye iránt – írja Prokopp Mária művészettörténész. Festészetében is a természetfeletti világot jeleníti meg. Krisztust, az örök Királyt, aki egyúttal szenvedő, töviskoronás, kigúnyolt ember. A megdicsőült embereket, a szenteket emberközeli hozza. Képeinek színvilága kiváló, ter-

mészetfeletti fény hatja át az alakjait. Nagy fontosságot tulajdonít a szemnek, a lélek tükrének, amelyet kiemel színnel és vonallal. Az örök Fény sugárik belőlük, a lélek mélyéről.

A következő esztendőben a hívősvölgyi Szent Lélek templom számára megfestette a *Madonna hat magyar szenttel* oltárképet. Szent László, Boldog Gizella, Szent Kinga, Szent Imre, Szent Gellért és Szent István király között Madonna a gyermekkel látható. Valamennyi portréja sajátos magyar karaktert hordoz. A háború éveiben a Szociális Testvérek folyóiratának a *Lélek Szavának* elkészítette címlapképét a *Háborús Piétát*, melyben megrázó erővel állít emléket a hős asszonyoknak. Közben több *Szent Margit* oltárképet is festett, s a bunkerekbe szorult embereknek, főleg gyerekeknek, valóságos kis bábukat eskábált, hogy az éhséggel, hideggel küszködőknek némi vigaszt nyújtson. 1947-1955 között a jezsuita rendház számára több jeles művet készített. A budapesti Krisztus Király templomban, vérvörös köpenyben és köntösben, mélykék háttérrel *Töviskoronás Krisztus* ábrázolása valóban már imádságban született alkotás.

A nehéz ötvenes és hatvanas években ő volt az egyike azon keveseknek, akik minimális bérért, szinte csak az anyagköltséggért, de mertek az egyháznak dolgozni. Előrehaladott kora ellenére 1975-ben elfogadta Domaháza plébánosának és az egyházközségnek a kérését, hogy a korábban vászonra vitt *Megdicsőült Szent Erzsébet-oltárkép* mellé megfesse az *Alamizsnát osztó és az Otthonából kiűzött Szent Erzsébetet* is.

A művésznő számára igazi ajándék volt a domaházi tartózkodás. A tervezett néhány hónapos látogatásból több, mint három év lett. A falu lakói nagyon figyelmesek voltak hozzá, minden kívánságát teljesítették. Az őt körülvevő szeretetben testileg, lelkileg megújult, megerősödött, megrajzolta a *Keresztút* tizennégy stációját, sőt teljesült régi vágya is, megszületett a *Bethlehem trilógia* két oldalsó képe, amely megkoronázta művészi pályáját. Rövid betegség után, életének 85. évében 1979. március 1-én adta vissza lelkét Teremtőjének. Domaházán a templomkertben ravatalozták fel. Temetése már Budapesten volt, s hamvait nagypapja és szülei mellé temették a Kerepesi úti temetőben.

A festészetét mai is fáradhatatlan lelkesedéssel kutató és elemző, a Felvidéken élő Farkas Veronika művészettörténész szerint: „Életét emberhez méltóan fejezte be, csendben, szeretetben körülveve”. Művészete nagy ajándék. A XX. századi művészet szerves része.

UDVARHELYI OLIVÉR

Margit azt jelenti: gyöngy. Valóban, amint az igazgyöngy a kagylóban, annak kínlódó vajadásában formálódik, úgy érett meg az élet-szentség világméretű fokára nemzetünk kincse – Árpád-házi Szent Margit – túlnöve a Nyulak szigeti kolostor zárt falait és rendje határait.

Az 1241-es tragikus muhi csatából az Adriai-tenger egy kis szigetén talált menedéket a királyi család – IV. Béla és Laszkarisz Mária bizánci hercegnő. Születendő gyermeküket Istennek ajánlották fel, ha a tatároktól megmenekül az ország. 1242-ben, Klisza városában, a királyi család tizedik gyermekeként született meg a „Báránnyégyese”, aki a keresztségben a Margit nevet kapta. A tatár elvonult, félelmetes pusztítást hagyva maga után. A kétmillió magyarországi felére csökkent. Ahogy az ország lassan kiheverte a tatár inváziót, megindult az élet, templomok, kolostorok épültek sorra az országban.

Négyéves korában szülei a veszprémi domonkos apácák kolostorába adták lányukat. Öt éves korától hordta a szerzetesi öltönyt, és tízéves volt, amikor áthozták a Nyulak szigetére, a Boldogasszony kolostorba. Társaitól tudta meg, hogy ő a király leánya, de semmilyen megkülönböztető tiszteletet nem túrt meg ezért. 1254-ben kapta meg az apácafátyolt, és letette az egyszerű fogadalmakat. Itt bámulatos gyorsasággal bontakozott ki lelki gazdagsága. Szenvedélyes Krisztus-szeretés, lemondás, önmegtagadás, alázatosság voltak életének legszebb erényei. Jól megtanult latinul, megismerkedett családjával – az Árpád-ház – történetével. Szüleitől megtudta, hogy ő az áldozat egy vétkes nemzetért, ezt elfogadva sokat imádkozott, vezekelt népéért.

Árpád-házi Szűz SZENT MARGIT domonkos apáca

Imaélete, erényei egyre fejlődtek, misztikus elragadtatásokban volt része, éjszakákat imádkozott át. Nagybőjtben buzgón foglalkozott Jézus szenvedésével, komoly önmegtartóztatásokat végzett, vezeklő övet hordott, hogy sanyargassa testét. Figyelmes volt társai iránt, súlyos beteget ápolott, a legmegalázóbb munkákat végezte zokszó nélkül. Ruházata, fekvőhelye egé-

szén egyszerű volt. 18 éves korában kérők jelentkeztek Anjou Károly, majd Ottokár cseh király személyében. Szülei erővel akarták rávenni a házasságra, de ő ezt határozottan elutasította. Végül lemondtak szándékukról, és engedték, hogy örök fogadalmat tegyen.

Ettől kezdve a sziget az ország szíve lett, egyre többen jöttek hozzá. Senkinek sem tudott nemet mondani, vigasztalt, bátorított, alalmaztatott, megértő szeretettel volt mindenki iránt. A sok sanyargatás, a megerőltető munka lassan felőrölte egészségét, betegségek törtek rá, sokat szenvedett, de imaélete annál buzgóbb lett. Kieszközölte a családi békét atyja és bátyja között. Végül elhatalmasodó betegsége és öccse, majd szülei halála felőrölték teljesen, így 1270. január 18-án a mennyei hazába költözött.

Már ravatalánál megkezdődtek a csodák, és hamarosan elkezdték a boldoggá avatási eljárást, de ez csak 1805. január 26-án történhetett meg. 700 éven át tartó töretlen kultusza és szüntelenül ható példája, közbenjárása alapján kérték a szentté avatását. Az egyszerűsített eljárásnak köszönhetően 1943. november 19-én megtörtént az oltárra emelése.

A II. világháború szörnyűségeinek idején, a Gondviselésnek köszönhetően, Szent Margit békeszerzői közbenjárását kapta meg nemzetünk és az egész világ.

BAJCSY LAJOS ATYA

Magyar kegyhelyek 2.rész

BAJA – MÁRIAKÖNNYE

A Kalocsai Egyházmegyéhez tartozik, szláv neve Vodica. Több legenda is él a kegyhely keletkezéséről. Az egyik, hogy egy Mária-kép függött egy fán, amely alatt elaludt egy legény. Arra ébredt, hogy víz-csepp esett le az arcára, de ahogy felnézett, látta, hogy a Szűzanya könnye volt az. A Szűzanya kérte, hogy merítsen vizet a forrásból, könnyeiből ugyanis két forrás fakadt.

A másik változat szerint két fiú, egy magyar és egy szerb, farkasok előtt menekültek, amikor észrevették a fára akasztott Mária-képet.

Hozzá fohászoltak szorongatott helyzetükben, és megmenekültek. Amikor felocsúdott, két forrást fedeztek fel a fa tövében. Két templomot építettek, egy katolikust és egy ortodoxot a Szűzanya tiszteletére, de a búcsúkat közösen rendezik a felekezeti és nemzeti célokért. 1700 körül egy gazdatiszt a két szent forrás kö-

zelében templomot épített, s a Mindenkor Segítő Szűz Mária kegykép másolatát helyezte el benne. Nőtt az imameghallgatások száma, mire VII. Piusz pápa 1817-ben kegyhellyé nyilvánította.

országában, Móczár Kiadó (folytatjuk)

BALASSAGYARMAT

Szent Felicián római katona sírja, üvegkoporsója található a templomban. Az agyonkövezett vértanú holttestét Rómából először a kékkői várba hozták, mert XIII. Kelemen pápa Balassa Pálnak ajándékozta. Később a

balassagyarmati templomba került. A közelben találhatóak a Nyírjesi források. 1977-ben költözött a forrás közelébe Krizosztóm szerzetes atya, önkéntes száműzetésbe, a kommunista diktatúra előtt. A Mindenkor Segítő Szűzanya 1991-ben, a kilenc forrás mellé tizediket is fakasztott. Forrás: *Ipolyvölgyi Németh J. Krizosztóm: Mária kegyhelyek Mária*

PAPP NÓRA

Magyarság

A Kormorán együttes 1976-ban alakult. Huszonnyolc év óta folyamatosan működik, s ez magyar, sőt világviszonylatban is egyedülálló. A magyar népzenei motívumokat és a népi hangszereket ötvözi a rock-hangzással. Honnan az erő, amellyel folyamatosan megújul a zenekar? A Kormorán filmzenéket készít, színpadi műveket publikál, alkalmanként színpadon dolgozik együtt. Ha kell blues-t játszik.

Fotók: Sárosspataki Györgyi

Első fellépésünk helyszíne a 25. Színház volt. Akkor még akusztikus muzsikát játszottunk. Eljutottunk egy fesztiválra, ahol találkoztunk a „Canzonere del Lazio” nevű olasz együttesel, amely azt a zenei világot képviselte, amit mi azóta is játszunk. Akkor ezt a zenei stílust folk-rocknak hívták, ma világzenének, world music-nak. Amikor létrejött zenekarunk új formáci-

Géczi Erika, az egykori kajak világbajnok.

Koltay Gergely, a „Megfeszített” bemutatója előtt 2000-ben.

ója és rock alapú muzsikát kezdtünk játszani, elhatároztuk, olyan zenével próbálkozunk, amelynek gyökere a Kárpát-medencéből ered. Akkoriban divat volt nyugat-európai, amerikai zenekarok stílusát itthon lemásolni. Társaimmal úgy gondoltuk, mi azt tudjuk a legjobban megmutatni, ami a miénk! Ez pedig a népzene! Ezt szívjuk magunkba az anyatejjel, ez csak a miénk. Megpróbáltuk azt a lehetetlennek tűnő vállalkozást, hogy a Kárpát-medencében fellelhető népzenei elemeket felvigyük a rock-színpadra és elektronikus, illetve népi hangszerekkel szolgáltassuk meg. A kísérlet sikeres volt, mert huszonnyolc éven át folyamatosan koncerteztünk külföldön, Hollandiában, Belgiumban, Németországban, Franciaországban. Sok helyre eljutottunk, sikerünk volt. Hollandiában jelent meg az első CD albumunk, amikor nekem még lejátszóm sem volt. Onnan szervezte kinti menedzserünk a koncerteket, turnékat. Az erőt talán az adta, hogy már akkor éreztük, bár még nem tudatosan, hogy a magyar kultúrát őrizni és terjeszteni kell! A Kormorán albumai őszinték zenei és szövegi tartalomban. Lehet, ez a siker titka.

Hogyan sikerült elérni, hogy a külföldiek számára idegen hangzásvilágú magyar népzenet megszeretessék?

Az akkori, úgynevezett alternatív fiatalság – akik ma 50-60 évesek – a mi zenénkben azt szerették, hogy számukra egy újszerű hang szólalt meg a koncertdobogón. Missziós tevékenységet folytattunk és fogalmunk nem volt arról milyen fontos dolgot csinálunk. Küldetésünk volt! A magyar kultúrát ismertettük meg a világgal! Itthon is készült lemezünk 1984-ben: a „Folk and roll”. A magyarországi album után a főiskolás és egyetemi ifjúság vállára vett minket. Számtalan hangversenyt adtunk. 1988-ban a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon mutattuk be, heroikus vállalkozásban, első színpadi művünket Páskándi Géza drámája alapján „A költő viszatér” című rockoperát. Harmincezer ember látta, tíz telt házas előadásban. Ennek ellenére a sajtófogadtatás negatív volt. Az elmúlt tizenhat évben egyébként vagy húsz társulat mutatta be a darabot itthon és határainkon túl.

Nyilván egészen különleges érzés Erdélyben koncertezni?

Igen, Erdélyben kívülről tudják a „Költő-t”, de sok más

dalunkat is. Rejtély, hogyan jutottak oda a hanghordozók. Hangversenyekünk együtt énekelik velünk a dalokat. Ez megfogalmazhatatlan, gyönyörű érzés. A „Kell még egy szó” szinte himnuszá vált határainkon kívül. Ha a magyar vagy a székely himnuszát énekeljük koncertjeink végén, vagy akár a „Mi Atyánkot” a hallgatóság döbbenetben áll és a gyerekek nem rohagnak tovább. Egyenesen állnak, mint a fenyők a Hargitán

Miért pont Kormorán az együttes neve?

Ennek prózai oka van. Olyan nevet választottam, amit nem kell külföldön lefordítani. Mindenki megérti.

Mennyire szerelődtek ki a tagok a 76-os indulás óta?

Több, mint hetven muzsi-

Tóth Reni, a megénekelte érzélem.

Mr. Basary, „Ne kelljen a temetőket útlevelemmel járom!”.

kus fordult már meg az együttesben a huszonnyolc év alatt. A Kormorán mostani formációja – a kilenc muzsikus – két-ezerben talált egymásra, „A Megfeszített” című rockopera hangfelvételei közben. A három énekesrel új hangzás jött létre. Sok éve vártam erre a pillanatra. Évente két-három anyagot publikálunk. Ebből minden évben az egyik a Gödöllői Szabadság Napja előadásra készül. Tavaly „Válaszúton” címmel szerettünk volna zenei „márványtáblát” felszentelni Wass Albert emlékére. „A forrás felé” című albumunk 2003-ban jelent meg. Idén már kapható „A lovak álma”. Folyamatosan dolgozunk, mert úgy érzem, az embereknek szükségük van egy másik kultúrára, amelyik nem a

Gáspár Álmos a székely és Zsoldos Tamás a mohikán.

bamba képernyőkről fertőzi a lelkeket.

Hogyan alakult ki a kapcsolat Gödöllővel, a Szabadság napja rendezvényt?

Dr. Gémesi György polgármester úr felkérésére készítettük – bátyám Koltay Gábor műfaji újításaként – az un. dramatikus oratóriumainkat. Először 1992-ben, majd 1995-ben aztán 1999-től minden évben. A gödöllői közönség, érzem, nagyon vár minket, kritikusán figyeli, évről évre mit viszünk a színpadra. Ennek különös jelentőséget ad, hogy a Magyar Televízió, élő egyenes adásban közvetíti.

Milyen a fogadtatása a Wass Albert oratóriumnak?

Úgy érzem a hallgatóság és a nézők – akik ismerték Wass Albert életművét és akik nem – azok is találkoztak. Találtak egy közös hangot, amelyhez talán mi hozzá tudunk járulni a magunk zenei kifejezéseivel.

Melyik a kedvenc albumod? Tudsz választani a több, mint 78 korong közül?

Kedvencem nincs, mind-egyiket magaménak érzem. Mindig olyan muzsikát próbáltam rögzíteni, olyan szövegeket írni, ami akkor és, abban a pillanatban fontos volt. Ebből a nézőpontból a Kormorán albumai korképek, kicsit talán „kordokumentumok” is, bár ezt majd eldönti az utókor.

Milyen érzés a testvéreddel együtt dolgozni, amikor száma-ra készítesz filmzenét?

Jó vele dolgozni, mert pontosan tudja, mit akar. Ha

Nagy László, a doboló táltós.

menet közben egy hirtelen ötlet jut eszébe, azt is jól bele tudja illeszteni az eredeti kompozícióba.

Koncert a Testnevelési Egyetemen 2004. június 12-én.

A Kormorán első hivatalos közös képe 2001-ből.

Szabó Miklós, a moto.r

KORM

ORÁN

Fotó: Sárospataki Györgyi

Magyarország

Nehéz volt megtanulni a lovári nyelvet, amikor katolikus és református vallásos énekeket énekeltek ezen a nyelven?

Cigány költő barátom fordította szöveget és két hihetetlenül tehetséges előadóművész énekelte a szólamokat. Boldogság volt velük együtt lenni. Néhány együtt töltött stúdió óra alatt többet tudtam meg és tanultam a cigányságról, a kultúrájukról mint ötven év alatt.

Mennyire folytok bele a napi politikába? Tudatosan vállaltatok szerepet a nemzeti ébredésben?

Koncert a Testnevelési Egyetemen 2004. június 12-én.

Koltay Gergely, a sípos.

Három gyermekem van: Kurszán, Sólyom, Dorottya. Szeretném, ha ők és az ő unokáik is még magyarul beszélnének majd. Szeretném, ha ismernék a magyar történelmet, balladákat, hagyományokat, szeretném, ha tudnák milyen csodálatos helyre születtek, milyen különleges népnek a tagjai. Milyen hősiesség küzdelmek találhatók a történelmünkben, milyen mély, sok ezer éves gyökerekből táplálkozik személyiségük. Ma másról szól a világ. Egy „ellen kultúrával” szemben kell kemény csatákban, kivont karddal felvenni a harcot. Legyen az televízió, rádió, bulvár sajtó, vagy

A Kormorán énekes csillagai.

az Internet. „A pláza világ” más, mint a székelyföldi vagy felvidéki, imával kezdődő hajnal.

A dévai árvákat is koncerttel segélyeztetétek Szegeden. Jártatok már személyesen is a gyerekeknel, Déván?

A dévai árváknak igyekszünk mindig valami ajándékkal kedveskedni.

A vallás tudatosan jelenik meg a Kormorán albumaiban?

„A betlehemi csillag üzenete” és a „Betlehemi királyok”

album után „A Megfeszített” című rockoperát írtuk, amely Jézus és a magyarság sorsának, kálváriájának párhuzamát mutatja be. Az apostolok a mű végén magyar neveket kapnak. Készítettem egy latin nyelvű misét is. Én a zenén keresztül vallom a hitemet.

Mit gondolsz a magyarok ősvallásáról, a táltosokról, illetve a sumér rokonság kérdéséről?

Komolyan hiszem, ez a nép sok ezer éves. A táltos fontos személyiség volt az ősmagyarok körében. „A táltosok fiai” albumunkon megpróbáltuk feleleveníteni a szittyia magyar nyelvet. Hét funkciója volt a táltosnak, testileg-lelkileg gyógyított, balladákban énekelte meg a múltat, látta a jövőt, jóslott és így tovább. Szeretnénk mi is, a magunk lehetősége szerint, lélekgyógyítók lenni.

Mi a véleményed az Európai Unióról? Segíthet-e Trianonon?

Igazságot fognak szolgál-

A billentyűknél: Szűts István.

tatni! Sebő Ferencsel és Halmos Bélával a hetvenes években koncerteztünk Nyugat-Berlinben. Egy panzióban szállásoltak el minket. A tulajdonosok – egy öreg német bácsi és felesége – késő este a konyhában így mondták: „Csak egy Németország van.” Akkor még állt a Berli fal. Elképzelni sem mertem, hogy valaha a világ megváltozik. De a világ egy-két hónap alatt kifordult tengelyéből. A dolgok helyükre kerültek. Az „igen” igenné vált a „nem” véglegesen beleégett lelkünkbe, bár lelkünk mélyén reméltük. Közben jöttek nap mint nap az új kihívások, az igazságtalan háborúk, az eszeveszett öldöklések, a nagy átverések, a történelem, a végtelenül piszkos politika. Az emberiség igazságot kell szolgáltatson egyszer mindannyiunk számára. A kárpátjai, székelyföldi, felvidéki vagy vajdasági magyarok ugyanúgy magyarok, mint mi. Rosszul, rossz szándékkal megrajzolt térkép szerint más országok lakói. Egyszer a világ bocsánatot fog kérni Trianonért!

KURUCZLEKY ILONA

A „Táltosok fiai” Tahiban a Iemenő Nap sugarainál.

„Hiszen azt, ami láthatatlan Benne: örök erejét valamint istenségét tapasztalni lehet a világ teremtése óta, mert az értelem a teremtmények révén fölismeri.” (Róm.1/20)

Öt esztendővel ezelőtt több magyar egyetemen övezte nagy érdeklődés Charles Thaxton amerikai biokémikus professzor előadásorozatát, melyet az előzőleg magyarul is megjelent könyve kapcsán tartott, arról, vajon ha Darwin ma élne, ugyanazt írná-e a fajok eredetéről, mint másfél évszázaddal ezelőtt.

Charles Thaxton: Az élet eredetének rejtélye című könyve után már Michael J. Behe: Darwin fekete doboza című könyve is olvasható magyarul (Harmat Kiadó 1997 és 2002). A szerző a Darwin által belülről még nem ismert sejtet nevezi „fekete doboz”-nak, amelyet a mai tudomány már elképzelhetlenül kicsiny alkotórészeire tud fölbontani. S a szerző a sejt fölépítését, működését vizsgálja. „Az alkotóelemek minél sajtóságosabb kölcsönhatása szükséges a rendszer működéséhez, annál biztosabbak lehetünk abban, hogy a rendszer tudatos ter-

Hit és tudomány

tam, hogy az, aki a sejtlettannal közelebről nem foglalkozik és a mai természettudományos orvostudományban részesült, lehet, nem tud a hagyományosan tanított evolúcióelmélettel elszakadni, de ha tapasztalatait nézi, egyet kell értenie például Farkas Ferenc biokémikussal, aki ugyanazt írja, mint Behe, csak más szavakkal: „Darwin nem látott bele a sejtekbe, hogy ott megdöbbenően aprólékos és összetett molekuláris gépezetek működnek. Ezek a kis szerkezetek akkor működőképesek, ha minden alkatrészük a helyén van. Következésképpen nem jöhetnek a véletlen sorozatán keresztül létre, mert amíg az utolsó darab is a helyére nem került, addig ezek a sejtösszetevők nem tudták volna ellátni a feladatukat. A

désen. S ki-kí a belső békéjének megőrzésére higgyen abban, amiben ismeretei szerint hinni akar és hinni tud.

Tehát hit kérdése a végső válasz még az agysebész számára is.

Igen.

Dr. Kellermayer Miklós egyetemi tanár, sejtlettantató orvos, a Pécsi Tudományegyetem Laboratóriumi Medicina Intézetének professzora: Ismerem Thaxton művét

vezés eredménye.” (242.old.)...A könyv megfigyelésekből álló olvasmányos adatgyűjtemény, sok-sok példával a sejten belüli történésekről, érthetőbbé téve őket az élet különböző területeiről vett hasonlatokkal.

Az alábbiakban a gyakorló agysebész majd az ismert sejtlettantató orvos véleményét kértük a megállapításokkal kapcsolatban.

Dr. Julow Jenő egyetemi magántanár, idegsebész, a Szent János Kórház Idegsebészeti Osztályának főorvosa. Az elmúlt harmincöt esztendőben több mint tizenötezer gerinc- és agyműtét sebésze volt. Kutatómunkája az agysebészethez kapcsolódik.

Dr. Julow Jenő tanár úr: Behe könyvének az az óriási értéke, hogy népszerű formában beszél az orvostudomány és a biokémia bizonyos fejezeteiről, de mindig a biokémia szigorú szabályai szerint. Például a látás, a mozgás biokémiájáról, elemzi a baktériumcsillók mozgását, ír az emberi és az állati izomzat összehúzóadásának kémiájáról, a fehérjék szerkezetéről. Vagy például arról a csodálatos tulajdonságunkról, ahogyan a saját sejt fölismeri az ellenséges sejtet és így védekezik a behatoló kórokozók szemből. Ezek mind a „fekete doboz”-ban történő események.

Vagyis Behe nem mondja ki, hogy Isten teremtette a világot, csak ismertet néhány bonyolult folyamatot a sejt belsejéből?

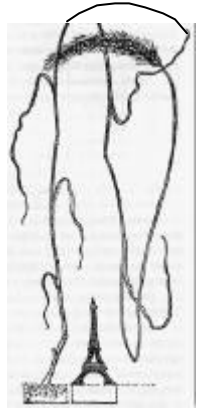
Igen. Ennek a könyvnek a kapcsán is elgondolko-

baktérium ostorát működtető motor például kísérletiesen emlékeztet a propelleres hajómotorra, amely tudvalegileg intelligens tervezés eredménye. Tehát Behe az úgynevezett intelligens tervezés gondolatát veti föl.” Nem vagyok sejtlettantató, aki szakterületem szerint tudományosan és részleteiben aprólékosan elemzi a sejtet, én gyakorló orvosként tételezem föl az intelligens tervező létét. Ugyanakkor minél többet ismer meg az ember a tudományokból, annál óvatosabban mer ilyen hatalmas kérdésekről beszélni. Azt a csodát is érdemes megjegyeznünk, hogy ma már ismerjük a DNS szerkezetét, számítógépre tették, vizsgálhatjuk. Az élőlények DNS-e nagyon hasonlít egymásra. A törzsféjlődést lehet, hogy idővel egy-egy kis változás fogja megmagyarázni. Én, aki mindennap látom az emberi agyat, mindig úgy nyitom ki a koponyát, hogy csodához közeledek. Einstein óta tudjuk, hogy a világnak kezdete van. Édesapám egyetemi tanár volt, s idős korában mindig azt mondta nekem: „Fiam, a világ nem megismerhető.” Azt viszont örömmel látom, hogy az ember egyre mélyebben megy a világ megismerésében. Természetesen egyetlen emberi agy nem tudja már az összes ismeretet befogadni, de ha összeadjuk tudásunkat, a társadalmi tudás már csodákra képes. S a tudásnak ezt a képességét Isten ajándékának nevezhetjük. A természettudományos kérdésekkel foglalkozóknak sajnos nincs mindig elég természettudományos ismeretük. Ezért is jó egy-egy ilyen olvasmányos könyv, amely elgondolkotató és talán az érdeklődőket további ismeretszerzésre serkenti. Behe művét nagyon jó könyvnek tartom. Persze nem az orvosok számára, akiknek a benne leírtakat már tudniuk kell, de a tudottak ilyen módon történő összefoglalása mindenki számára alkalmas lehet arra, hogy elgondolkodjon ezen az óriási kér-

és Behe könyvét is. Mindkettőt feltétlenül ajánlom. A szerzők biokémikusok, az élet keletkezésére kidolgozott úgynevezett „darwini evolúciós elmélet”-et vonják kétségbe és eljutnak odáig, hogy lennie kell egy intelligens tervezőnek. Itt minden Darwinnal vitatkozó megáll, pedig a gondolatsort végig kell vinni, hogy az igaz állítás következményeit is megismerjük.

Professzor úr miért beszél „úgynevezett” darwinizmusról?

Mert Darwin az első élő sejt, az ő elnevezésében a „progenitor” létrejöttére nem dolgozott ki elméletet. S a progenitort, amelyből az egész élővilág kibontakozott, Darwin egyértelműen Isten által teremtettnek nyilvánította. Így tehát az élet keletkezésére kiagyalt molekuláris evolúció-elméletet semmiképpen sem lehet darwinizmusnak nevezni. Az „úgynevezett darwinizmus” mellett és ellene álgólok nem ismerik a teljes életművet, ezért jött létre a tudomány szempontjából tragikus sorozata a későbbi félreértéseknek. Darwin maga is leírja önéletrajzában, hogy két főműve van. Az első *A fajok eredete* (1859). Ebben összefoglalta a Csendes-óceán szigetvilágán több mint hat év alatt szerzett tapasztalatait. Az ottani élővilágot figyelve arra a következtetésre jutott, hogy az élőlények a Föld felszínén fölmérhetetlenül változatosak, viszont az úgynevezett fossziliák, vagyis a maradványok, nagyjából hasonló, már kihalt állatfajták maradványai. Tehát az élővilág csodálatos változékonysága bizonyára egyetlen őssejtből alakult ki, mégpedig nagyon sok idővel korábban. Az őssejt – mint említettem –, progenitornak nevezte el. Szerinte ebben a progenitorban képességileg benne foglaltott és belőle kibontakozott ki a teljes élővilág: minden máig élt élőlény, s minden ami élni fog, amíg élet lesz a Földön. Vagyis a

Walter János: Isten képe a természetben c. könyvéből

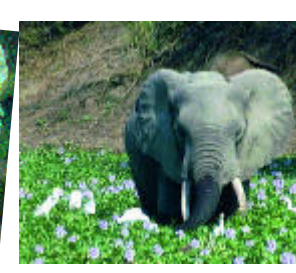
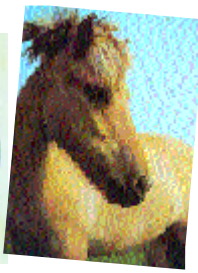
progenitorba mindannyian bele voltunk „kódolva”. Könyvében ezt az összejet, ahogy már jeleztem, teremtettek nyilvánította, misztériummal ruházta föl. Ez az, amit érdekes módon, sohasem idéznek tőle. Hiszen ha a világmindenségben valami egyszer jött/jön csak létre, az nem ismerhető meg a tudomány eszközeivel, mert létrejötte kísérletileg nem bizonyítható. A *fajok eredete* tudományos mű.

Véleményem szerint az emberiség egyik legnagyobb fölfedezését fogalmazza meg: az Isten által teremtett progenitorból bontakozott ki az élet, a progenitorból kifejlődött élővilág fölmérhetetlen

tanulmányaival oly nagy sikereket ért el, s az emberrel kapcsolatban újabb teljesítményt vártak tőle, hát előre elhatározott szándékkal az embert, emberi fajként, homo sapiensként, az élővilág tetejére, a törzsfajlódás csúcsára helyezte, – ez a gondolat már Darwin előtt is létezett –, s megállapította, hogy az összes többi faj fejletlenebb nála. Létrehozta a törzsfajlódási fát, s innen ered az az örület, hogy a méhecskét fejletlenebbnek kell tekintenünk, mint az egeret. Az eddigiekből látható, hogy a darwini életmű kettős, említett két fő művéből következően. A *fajok eredete* Darwin tudományos fölfedezéseire épül, *Az ember származása és a nemi kiválasztás* című művének célja pedig, hogy az ember származását fejtsse meg. S ez utóbbival kezdődik, „tudományos szemlélet”-ként, az emberiség legnagyobb tragédiája. Az, hogy az ember minősíteni kezdte a természetet. Isten helyére képzeletileg, fölruházta magát a joggal, hogy minősítse azt, amit meg kellene ismernie, hogy nem ártva neki, vigyázzon rá, éljen együtt vele. Nem ismeri el alázatosan, hogy

Lelkipásztorunk azt mondja: a hit és a tudomány nem egymás ellentétei. A hit ellentéte a hitetlenség, a tudományé a tudatlanság. A tudomány azt mondja el, milyen a világ, a Biblia pedig az ember küldetését, és hogy Kié a világ.

Ez igaz, és itt ne álljunk meg! A tudomány és a hit világa ötszáz éve szétszakadt, s azóta bennünk sem tartozik össze. Az egész emberiség megsínylette ezt. Ha a tudomány, nem megy el a misztériumig, akkor nem ad világos, megnyugtató válaszokat, mert nem vállalja természetéből fakadó korlátait. Mint már említettem, az egész anyagi világ közvetlen vizsgálatának kötelező, fő kérdései az egyszerűen nem tehetők föl: miért, mikor és hogyan történt. A tudósnak el kell ismernie, hogy az „egyszeri” esetében vizsgálhatatlannal, misztikummal áll szemben. S ez bizony nehezebbre esik a gőgös embernek. Pedig ilyen egyszeri esemény volt a világ létrejötte, s az összejt születése is. Ugyanakkor ami a Szentírást illeti, úgy kell elfogadnunk a benne kinyilatkoztatott igaz-

nül változékony, s a változat, az élő egyed mindig tökéletes. Tökéletes a túlélésre akkor és ott, ahol él. Egyébként nem tudott volna, nem tudna élni, szaporodni. A végtelenül bonyolult dinoszauruszok és egyéb kihalt állatok maradványai is tökéletes egyedeket mutatnak. Kipusztulásuk éghajlati, alkalmazkodási hiányosságok eredménye volt. Tehát saját létkeretén belül minden egyes fajhoz, fajtához tartozó élőlény tökéletes. A gólya tökéletes gólya, a katicabogár tökéletes katicabogár. Viszont a különböző növényi és állatfajok létrejöttének útját valóban nem ismerjük.

Tehát az az állítás sem igaz, amit szintén Darwinnak tulajdonítanak, hogy a fajok évmilliókon át úgy alakultak ki, hogy a mindig tökéletlenebbekből lassan jöttek létre a tökéletes, általunk már ismerhető fajok egyedei?

Ehhez a tudománytalan, buta gondolathoz Darwinnak semmi köze. Tulajdonomban van az 1859-ben megjelent könyv faximile kiadása. Ebben sem az „evolúció” szó és fogalom, sem a „törzsfajlódási fa” nem szerepel. Darwin maga írta elete végén önéletrajzában, hogy „A fajok eredete című művemben egyik fajról sem mondtam, hogy fejlettebb vagy fejletlenebb, mint a másik.” Egyetlen mondatban viszont megemlítette az embert: „Megfigyeléseim később valószínűleg az emberre is alkalmazhatók lesznek.” S tizenkét év múlva erre a föltételezésre építette második fő művét: *Az ember származása és a nemi kiválasztás* (1871). Itt követte el a végzetes hibát, hogy minősíteni kezdte a teremtett élővilágot. Ha valaki a darwini evolúciós elméletről beszél, mint „tudományos elmélet”-ről, az csak erről a könyvről beszél, pedig ez a könyv nem tudományos megfigyeléseken alapul. Benne a szerző – ceruzáját szopogatva – képzelen arról, hogyan alakulhatott ki az ember. Mivel első

messze vagyunk a legegyszerűbbnek mondott élőlény megismerésétől is. Sőt a lényegét sem tudjuk, hogy egyáltalán mi az élet. A kificamodott tudomány, az embernek ez a gőgös, teljesen hibás nézőpontja az oka az élővilág egyre gyorsuló pusztításának. Természetesen a nézőpont határait világosan kell látnunk és vigyáznunk kell, nehogy a hit világot összekeverjük a létező anyagi világgal! A tudomány közvetlenül nem bizonyítja Isten létét, nem is az a dolga. Elég, ha a kutató kellő tárgyilagossággal és értelmes alázattal az igaz, szigorúan tudományos fölismerésekre törekszik. Ezáltal a tisztá értelem óhatatlanul fölismerte Alkotóját. Darwin, félretéve, hogy ő maga is fölismerte már, elméletével a többi teremtmény önkényurává tette az embert.

Professzor úr az alkalmazkodóképes mutációkat is a tökéletes fajon/fajtán belül értelmezi változatnak. Erről a tökéletességről tanuskodnak a különböző kövületek is. Van tehát egy szakasz az élővilág életében, amikor – hadd mondjam így – a progenitorból például a soksejtű sárkánygyíkig nem látunk átmenetet. Vajon így tekintve világunkat, el tudnánk képzelni, hogy „Azt mondta Isten: Hozzon elő a föld élőlényét, faja szerint: lábasjóságokat, csúszómászót és szárazföldi vadat, faja szerint.” „Úgy is lett. Megalkotta tehát Isten a szárazföld vadjait fajok szerint, a lábasjóságokat, fajok szerint, és a Föld minden csúszómászóját, faja szerint.” (Ter.1/24–25) – tehát azonnal, faja szerint, ahogyan a Szentírás mondja.

Kutatóként a tudomány eddigi eredményeihez kell ragaszkodnom, s azt kell mondanom, hogy még nem ismerjük az átmenetek módjait. Azt is említettem: ami egyszer jön létre, annak létrejöttéhez misztikum tartozik. Hívő emberként pedig tudom, hogy Istennek semmi sem lehetetlen.

ságokat, ahogyan ott olvashatók. Ha nem teszünk hozzájuk emberi magyarázatokat, nem próbáljuk teológiával csürni-csavarni, hanem tisztán a kinyilatkoztatott igazságot nézzük, akkor a hit és a tudomány egymásba simul. Ez az a csodálatos fölismerés, amit az Úristen megad mindazoknak, akik így, fenntartás nélkül fogadják el Igéjét. Ekkor derül ki, mit értett azon Krisztus, hogy „Ha kitartotok tanításomban, valóban tanítványaim lesztek, megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz benneteket.” (Ján.8/31) Szabaddá. Úgy élhet Istennek tetsző életet az ember, hogy ismeri a világmindenséget átfogó egyetemes természeti törvényi rendet, ismeri az „öriz” parancsát az ószövetségi Szentírásból, a Tízparancsolatot, a Teremtő Istennek próféták által közvetített parancsait, s Jézusnak a „szerszed felebarátodat, mint önmagadat” és a „szeressétek ellenségeiteket” parancsolatait. Jézus legfőbb parancsként mondja: „Szerszed az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.” (Mt.22/37) Teljes elmédből! Mi pedig azt mondjuk: amikor imádkozom csak az érzelmem van velem, nincs ott a tudomány. Pedig Ő a tudományok fölszabadítója is. És ha az ember nem vezet végig a gondolatot, nem jut el soha a lényegig. A világmindenség tökéletes törvényi rendje ugyanis az egész világmindenséget, mindent mindenestül automatikusan tart maga alatt, kivéve az embert. A világmindenség ugyanis három szinten szerveződik. Az első az élettelen világ. A múlt század első harmadában a tudomány bebizonyította, hogy a világmindenség nem örök. A hívő emberek szerint Isten teremtette, a nem-hívők szerint valamikor, 15–20 milliárd évvel ezelőtt jött létre valahogyan. A második szint az élővilág szintje. Az előre elhatározottan materialisták szerint az élet valahogyan létrejött, majd ugyancsak valamiféle spontán evolúció útján kialakult

az élővilág, benne az emberiség. Szerintük nincs lényegi különbség az élettelen és az élővilág között, az élőlények és az ember között. Ehhez alattomosan, éppen a tudományra hivatkozva ragaszkodnak. Az élővilággal foglalkozó tudósok viszont ma kivétel nélkül kénytelenek elfogadni, hogy valamennyi élőlény sejtekből épül föl, és valamennyi élő sejt az egyetlen őssejtből, a progenitorból bontakozott ki. Ez Darwin óriási fölfedezése. Ezért ő minden időkre az élettudományok legnagyobbja. A nagy kérdést persze az jelenti, hogy ebben az egyetlen őssejten azonnal és egyszerre kellett lenniük genetikai anyagoknak és fehérjéknek, el kellett különülniük a környezettől, önmagukat reprodukálniuk kellett, hiszen – mint említettem – a progenitorban az utána következő teljes élő természet minden tulajdonsága lehetőségként előre kódolva benne volt. És ami a legfontosabb: az élettelen világ minden törvénye érvényes maradt az élőre, de sem létrejötte sem fennmaradása az élettelen világ törvényi kereteiben nem történhetett volna meg. Tehát az élettelen

tunk, szabad akaratot, s a Szentírásban egy tökéletesen leírt utat, amely az egyedül megfelelő út számunkra: a szolgálat útja. Isten és az ember szolgálatának útja. Isten egyetemes törvénye ez az ember számára. Darwin ezt a csodát nem tudta vagy nem akarta fölismerni, s többlettudásainkat nem eredeztette Isten szeretetéből.

A mai sikerhajászó világban a szolgálat gondolata szembe fordul a követendőnek kikiáltott önző normákkal.

A szolgálat alapú élethez is energia kell, amit nem adhat villany- vagy gázszolgáltató, és az étellel sem ez az energia táplál bennünket. S ahogyan az ember szükségletein felül pazarolja az energiát, s a nagyon hideg, nagyon meleg vidékeken is élni akar, ezért hűt-fűt gátálatalanul, s energiahiánnyal teszi a Földet, ugyanúgy a hit világában is energiahiányról beszélhetünk, amikor a szolgálat alapú élethez nincs bennünk elég szándék és szeretet. Harminc év múlva, amikor a kőolaj elfogy, az emberiségen fog múlni, hogy megakadályozza a kataszt-

membránnal körülvett szabad oldat, vagyis egy vízzel telt zacskó, melyben a molekulák egymást keresgetik, vagyis az élet kemizmus a egy oldatban zajlik. Ez nem igaz. Nemcsak az tény, hogy a sejt kémiai folyamatai annyira bonyolultak, hogy spontán nem jöhettek létre, hanem az is, hogy ezek a folyamatok tér és időkorlátok között, törvényszerű módon zajlanak. Az élő sejten belül sokkal nagyobb szabályozottság van, mint amennyit az előző elmélet megenged. Az intézet nem jöhetett létre, de vagyunk nyolcan-tízen a világon, akik ilyen szemlélettel oktatnak. Így oktattam és oktatom mindig én is a tantárgyamat akár külföldön dolgoztam, akár a pécsi egyetemen. Aki igazán jó orvos akar lenni, annak állandóan azzal kell szembesülnie, hogy neki a szervezetünket fölépítő 10¹⁴-en élősejt társadalmat úgy kell néznie, mint egy megbonthatatlan egységet, amely többletmisztériummal rendelkezik. Hármastisztériumot hordunk magunkban. Porból lettünk, porrá leszünk: ezzel kapcsolódunk a világmindenség keletkezésének misztériumá-

egy többlettörvény is megszületett. Nem csoda, hogy Darwin még *A fajok eredete* hatodik kiadásában is Isten által teremtettnek nevezi a progenitorot. Magam a harmadik szerveződési szintet, az ember szintjét nevezem a legfontosabbnak. Ennek többlettörvényét nem elismerve vétett a legnagyobbat Darwin és minden követője. Mégpedig azzal, hogy legfejlettebb fajként a természet fölé helyezte az embert. S a mai darwinisták már agresszíven közlik azt is, hogy aki az általuk magyarázott evolúció elméletét nem fogadja el, az ostoba, tanulatlan és tudományellenes. Pedig az ember egyedileg emelkedik ki a világmindenség összes többi szereplője közül és az emberi egyednek-személynek nincs faji létkerete. Nem úgy egyed, mint a kutya, mert az is nagyon egyedi a kutya-fajon belül és tökéletes. Tökéletes kutya. Másképpen nem élhetne. Ez a tökéletesség parancsa, amely minden élőre automatikusan érvényes. Testileg az emberre is. Minden sejtje külön-külön és együtt is tökéletes. De a testből-lélekből álló teljes ember már nem szorítható bele a többi élőlényéhez hasonló automatikusan tökéletes létkeretbe. Darwin ezt tette, pedig ez az ember esetében értelmetlen és az ember lényegével szembenáll. Mert minden ember az egyedisége által ebből a létkeretből felszabadított. Azon túl, hogy az élettelen és az élővilág kozmikus törvényei rá is érvényesek, csak reá jellemző többletként megkapta testével összekötött egyedi lelkét is, mint abszolút misztériumot. Ez az ember számára adott többlettörvény. S az ember ezáltal a misztérium által föl van szabadítva az említett, teremtettségéből fakadó abszolút tökéletesség törvényének automatizmusától. Szabad akaratával dönthet, hogy Isten törvénye szerint akar-e élni, s így válni – csak az ember által lehetséges módon – tökéletes teremtménnyé. Ez a lényege teremtett, egyedi voltunknak. Egyéni lelkét, saját tudatot kap-

rófát, tehát nem csináljon többé árut belőle, és az is, hogy az utolsó pillanatban talajt tegyen a megkopaszított hegyek oldalára és a fákat visszaültesse, vagyis olyasmiket hozzon létre, amik az utódoknak kellene az életükhöz. Rá kellene végre jönnünk, hogy önző, pillanatnyi érdekeink helyett, akár saját egyéni kárunkra, áldozatot kell hoznunk másokért, hogy az életet végképp ne pusztítsuk el! Ez Krisztus nélkül, élénk élt tanításának követése nélkül lehetetlen. Csak ha valóban Ő általa, Ő vele és Ő benne élünk, csak akkor éljük a teljességet, az Isten által megalkotott tökéletes, ésszerű és célszerű kozmikus törvények mindegyikét, beleértve az egyedül mireánk szabott isteni törvényt is. Csak így lehetünk tökéletesek, ahogyan Krisztus kívánja: „*Legyetek tökéletesek, amint Mennyei Atyátok is tökéletes.*” (Mt.5/48) Az isteni rendbe kapcsolódás pedig csak a megváltó Krisztus teste és vére által, a kenyér és a bor színében, az Oltáriszentségben, a hitünk által megadott állandó lelki táplálékkal, erősítéssel lehetséges. Csak ez az energia tud teljességet, igaz távlatot, biztonságot, nyugalmat adni személyes és társadalmi életünknek. Ez a teljes, felelős élet. Mindenkor Isten jelenlétében.

Professzor úr, a teljességnek ezzel az alapállásával akart négyéves amerikai kutatómunkája után sejt kutató intézetet alapítani?

Szerettem volna, hogy Magyarországon legyen a világon először egy olyan sejtélettani intézet, amelyik az élet komplexitására épül. Az emberiségnek nemcsak az a baja, hogy a darwini tanokkal végzetesen rossz irányba megy és elméleteket gyárt, tényként tanítva őket a fiataloknak. Sajnos az élő sejtéről magáról is olyan képet alakított ki, amely – negyven éves kutatásom alapján felelősen mondhatom – nem igaz. Ez az úgynevezett membránpuma – szabadoldat-elmélet. Eszerint a sejt egy

hoz. 10¹⁴-en élősejt-létünk az élet misztériumához köt. Egyedileg vagyunk megteremtve, lelkünk van, ez a harmadik misztérium. S mivel a világmindenség törvényi rendje automatikusan érvényes a mi atomjainkra is, a testünket fölépítő élő sejtekre is, a tökéletesség törvénye azonban nem automatikusan érvényes ránk, mint egyénekre, ezért kell keresnünk az igazságot, hogy ne szemben éljünk a tökéletes természeti törvényi renddel. Művelnünk kell a Földet és vigyáznunk kell rá, Isten parancsa szerint. S nemcsak őrizői vagyunk egymásnak – lásd Isten Káinhoz intézett feddő kérdését – hanem a Krisztusi szeretetparancs még ki is teljesíti feladatunkat. Őriznünk kell a természetet és egymást szeretni. Ez az Ő parancsa, az egyedüli megoldás az emberiség megbetegedett életére. Abban a pillanatban, amikor tudásunk teljességével ezt megértjük, alázatos és ujjongó lesz a lélek. A világmindenség Ura teremtett személy szerint engem is! Olyan fontos vagyok számára, hogy rám szabott, gyönyörű küldetést adott! S ilyenkor valóban átérzi felelősségét mindenki: családjáért, minden egyes emberért, a természetért és nemzetéért. Az egész Föld ujjongana föl, ha az emberek végre ily módon kezelnék egyéni teremtettségüket, ha a hit és a tudás egységében élné meg mindenki teremtettségét. Sajnos a tudás tengelye mentén elrohant az emberiség egy embertelen, életellenes úton, kizárva életéből Istent. Pedig Krisztus megismerése mindenre megoldást adna számunkra, hiszen minél közelebb kerülünk Hozzá – Ő áll a közepén –, annál közelebb kerülünk egymáshoz is.

Patonai Adrienne

A magyar zene szolgálatában

Béres János tanár úr furulyaművész. Ő volt az első magyarországi népzenei iskola alapítója Óbudán. Napjainkban pályafutása hatalmas zeneanyagát rendező műsorsorozattá a Magyar Rádióban, s fölbecsülhetetlen archív felvételeket tesz élvezhetővé a XXI. század technikai lehetőségeivel.

Szöllős Beatrix tanárnő a cimbalom művésze. Az említett zeneiskolában idén is húsz növendékét tanítja a hungarikumnak számító hangszer rejtelmeire.

Derűs otthonuk egyik szobája kisebb hangszermúzeum. Van itt többféle furulya, köztük a híres Béres-furulya, régi magyar citerák, többféle pengetős, perzsa, japán hangszerek, a magyarországi népzene gyűjtés és egy-egy tengerentúli hangversenykörüli kedves emlékei. Ezek között az emlékek között idézzük a kezdeteket s a máig vezető sikeres útjukat. Lendületesen, derűsen beszélnek, kudarc, rossz emlék véletlenül sem kerül elő, a jól végzett munka tiszta öröme lengi be a szép emlékeket.

„A Csereháton, egy kicsi völgy nagyon kicsi falujában, Gyagyátorban születtem 1930-ban” – mondja a Tanár úr – „Hatan voltunk testvérek, három leány, három fiú. Én voltam a hatodik, Ferenc bátyám a harmadik.” Béres Ferenc, a legendás zsolná- és népdalénekes, a későbbi művésztárs, nyolc évvel korábban érkezett a Béres családba. Édesapjuk iparosember, kereskedő volt, s gyermekeit mindenképpen taníttatni akarta. „Idősebb bátyám, István volt az

Béres János és Szöllős Beatrix

első, aki a faluból tanulni ment. Református kántortanító lett belőle, de szegény még a 24. életévét sem töltötte be, amikor hősi halált halt a brianszki erdőben, 1944-ben.” A szintén kiválóan tanuló legkisebb fiú a Református Egyetemes Konvent ösztöndíjasa volt a második világháborúig, utána azonban ez az ösztöndíj már nem létezett. A faluról jött fiatalokat a népi kollégiumok fogták össze, odakerült tizenévesen Béres János is. Tanult is, szervezte is a miskolci NÉKOSZ-t. Az egyik nyári vakáció idején – tizenöt éves korában –, a már néprajzos egyetemista Ferenc bátyja azt a nehéz feladatot kapta, hogy készítsen két furulyát és hangolja össze őket. Az egyik furulya nem sikerült, otthagya János öccsének. Ő megjavította, s elkezdett hallás után tanulgatni rajta, meg-meghallgatva a falu juhászának furulyaszavát is. Mindez történt 1946 nyarán, s novemberben a népi kollégiumban már meg is kezdődött karrierje,

hivatalosan is föllépett otthonról hozott népdalokat furulyázva. Aztán 1948-ban megnyerte az Országos Centenárium Népzenei Versenyt, s érettségi után fölvetették az Állami Népi Együttes táncosai közé. Mint ragyogó östehetséget, hamarosan bemutatották Kodály Zoltánnak. Furulyázott a Mester előtt, aki a műsor után megkérdezte: „Meg tudna másokat is tanítani furulyázni?” S az „Igen” válasz egy életre eldöntötte további pályáját. „Ettől kezdve kötelességemnek érzem, hogy tanítsak, hiszen válaszzal ezt ígértem Kodály Zoltánnak.” Hogy megalapozott zenei műveltséget szerezzen, Kodály javaslatára elvégezte a Konzervatórium oboa-ének tanszakát. „A furulyát soha senki sem tanította nekem, furulyázni mindig én tanítottam a többieket.” – Ezt először hivatalosan 1952-ben, a budapesti I-es számú körzeti zeneiskola tanáraként tehetette az Andrassy út 40-ben (akkor Népköztársaság útja), kedves tanára, Czövek Erna

igazgatása alatt. „Furulyája minden országnak van, de több szempontból eltérnek egymástól. A Béres-furulya, amit én hamarosan kikísérleteztem, fogásrendszereiben igen egyszerű, kimondottan iskolai használatra készült. Talán félmilliót is készítettek belőle!” Ma már nem kapható, a nehezebben kezelhető, drágább blokkfőte a divat. Sajnos, mi ebben is jobban szeretjük a „külföldi módot”! Viszont nemcsak a furulyát alkotta meg, hanem megírta hozzá a tantervet is. „Az első példányokat mindig Kodályhoz vittem. Nagyon sok hasznos tanácsot kaptam tőle, hálás vagyok érte.” A Béres-módszert leíró *Furulyaiskola-sorozat* azóta is az ének-zeneoktatás alapja maradt. Minden zeneiskolában, énekzene tagozatos általános iskolában használják, s mindenütt, ahol az énektanár szereti hangszerrel frissíteni az énektanítást. „Az utóbbi időben sajnos a gyermekek rossz énekhanggal rendelkeznek. Ha sikerélményt akarunk adni nekik, akkor valamilyen hangszeren meg kell tanítanunk őket játszani. S a furulya a leggyorsabb, leggyorsabban megtanulható hangszer. Régen az édesanyák sokat énekeltek a gyermekeiknek. Hogy ez a gyönyörű szokás mára elkopott, annak az a szomorú következménye, hogy a kicsiknek nemcsak az énekhangjuk nem fejlődik ki, de lelki fejlődésük is hatalmas kárát szenved. Egyéniségük jóval színtelenebb marad, mint lehetne a sok gyermekdal, népdal ismeretével, mely fejlesztené, gazdagítaná érzésvilágukat.” A Tanár úr javaslatára a furulyatanítás mellett egy év múlva már a cimbalomoktatás is megkezdődött, majd a többi népi hangszer, köztük a lant, a citera oktatása is.

Húsz esztendő múlva a III. kerületi zeneiskolába került, ahol továbbfejleszthette mindazt, amit az Andrassy úton elkezdett. Sőt, egyedüli módon az országban, Béres János nevére minisztériumi engedélyt adtak ki, mely szerint az ő fe-

Hévízgyörki menyecskékkel a Tiboldaróci Népdalkörök Találkozásán

Tanár úr gyermekei és unokái körében

lelősségére, s felügyelete alatt, zeneiskolájukban bármely népi hangszert oktathatnak. Akkora híre lett iskolájuknak, hogy rendszeresen politikai, kulturális delegációkat vittek hozzájuk, megcsodáltatni a gyermekek kiváló népzenei tudását. Aztán hamarosan külön épületet kaptak, és 1975-ben külön költségvetéssel, teljesen önálló iskolaként, Béres János alapító-igazgató vezetésével megindult az Óbudai Népzenei Iskola. Ennek 2005-ben lesz éppen harminc esztendeje. S amikor hatvanévesen nyugdíjba vonult, a mintegy háromszáz tanuló, a Tanár úr ügyes gazdálkodásának köszönhetően, az iskola saját hangszereinek: 14 cimbalmon, 15 dudán, 8 tekerőn, 50 citerán, 4 nagybőgőn tanították muzsikálni. A legnagyobb öröme azonban az, hogy példájukra azóta országwide több mint negyven népzenei tagozat alakult már, ahol képzéssel mindegyik hangszert oktatható, mert az óbudai tanárok mindegyik hangszernek megírták a hivatalosan elfogadott tantervét.

Míneközben Béres János, a furulyaművész, járta az országot-világot, rádiósként – sok-sok saját feldolgozás fölvétele mellett – népzenei műsorokat készített, népzenei fesztiválokat szervezett. Többször ismételt sorozatai közül a legemlékezetesebbek: *Az élő népdal, Muzsikáló képeslapok, Faluról falunk – muzsikával, Népdalkörök országwide, Éneklő családok, Egy népdalgyűjtő útinaplója, Népzenei emlékeim...*

Szöllős Beatrix ekkor már társaművész társa volt a világjáró művészeknek. „*Én már Budapesten születtem, de édesapám az erdélyi Zilahról jött Budapestre szabó-mestervizsgát tenni. Édesanyám Vas megyéből érkezett, ugyancsak a mestervizsgájára, s megismerkedésük házassággal végződött. Így születtem én meg. Úgy látszik, zeneileg tehetségesnek tartottak, mert ötéves koromban édesapám vett nekem egy zongorát. Czigány György még akadémistaként volt az első zongoratanárom. Később zeneiskolába jártam, s tizenöt évesen fölvételizhettem a Konzervatóriumba. Mivel akkor nagyon sok tehetséges zongorista volt, azoknak, akik megüttették a mértéket, de nem voltak kimagaslóak, ajánlottak más hangszereket. Nekem a cimbalmot és a hárfát ajánlották, s Gerencsér Ferenc cimbalomművész olyan gyönyörűesen beszélt hangszéről, hogy ennél maradtam.*” Lehet is sok szép szó mondani róla. Schunda Venczel József a pici, trapéz

Vidéki szereplés 1978-ban

mot a fia, Erkel Gyula játszotta a bemutatón. Liszt Ferenc is írt darabokat a cimbalom számára, de az első Cimbalomiskolát Allaga Géza a XIX. század jólismert zeneszerzője, az Operaház akkori csellolistája állította össze. Írt 150 etűdöt, sok átíratot is ké-

alakú, Perzsiából, Kínából hozzánk érkezett cimbalomot megnagyította, lábakra állította, hangterjedelmét megnövelte, hangfogó pedállal látta el, s így tette hungarikummá. Szép hangzásával hamarosan nélkülözhe-

A miskolci NÉKOSZ néptáncgyűjtésében

A Béres trió

szített, s ő volt az első cimbalomtanár. „*Amikor elvégeztem a főiskolát és cimbalom-szolfézs-énektanár lettem, elkezdtem kutatni az Allaga-művek után, s válogattam közülük 18 darabot. A növendékeim és a többi*

tetlen hangszere lett a cigányzenekaroknak. Az Operaházban került sor bemutatására, Erkel Ferenc igazgatása idején. Erkelnek annyira megtetszett a hangszert, hogy a Bánk című operájába cimbalomszólámot is írt, s a szóla-

A számtalan elismerés közül a legkedvesebbek Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje Mádl Ferenc köztársasági elnöktől 2000-ben

Németh László-díj Pálkás József oktatási miniszertől 2002-ben

cimbalmos most azt tanulják alapiskolaként.” A Tanárnő még Bartók–Kodály átíratait játszotta a Főiskolán. Az eredeti népzenevel a főiskolás népi együttesek tagjaként, a Csepel Népi Együttesben, s a Vadrózsákban ismerkedett

meg. S hangszere „mutatta be” az akkor már jól ismert furulyaművészeknek, Béres Jánosnak. „*1969-ben végeztem a Főiskolán, s akkor indította el a Magyar Televízió a Röpiülj páva! népdalversenyt. Az énekeseket Béres János kibővített kíségyüttese kísérte. Tanárnőm, Tarjáni Tóth Ida volt a kíségyüttes cimbalmosa, s a kibővítéshez cimbalmosnak engem ajánlott. Akkor ismerkedtünk meg, így hoztak össze bennünket a hangszereink.*” S attól kezdve a művészpár már együtt vitte a legkisebb falvakba, s külföldre a legtisztább magyar muzsikát.

A közben készült mívés lemezek közül négy kiadvány különösen kedves számukra. „*Bátyám hirtelen távozása nagy úrt hagyott családjában és művészi pályán is, de a szomorúság mellett kis vigasztalás, hogy az utolsó évtizedben, 1996-ban bekövetkezett haláláig, nagyon sokat szerepeltünk együtt. S a három tagú Béres-kiségyüttes műsorainak válogatása ez a máig kapható, négy CD-felvétele.*” A napokban egy új kottagyűjtemény is a boltokba került: a legújabb Szöllős Beatrix-féle átíratválogatás. Címe: *Magyar zene cimbalomra – Népdalfeldolgozások, népies műdalok és virágénekek.* Gyönyörű kivitelben, a dalok szövegeivel, s a cimbalom történetének archív képekkel, szöveggel illusztrált ismertetésével. Aki pedig megtanulni már nem szeretné, de örömmel hallgatja a szép magyar cimbalommuzsikát, annak elkészült Szöllős Beatrix kiváló tanítványainak előadásában egy hangulatos, művészi összeállítás a kotta anyagából. Az új tanévben is húsz tanítvány tanul a Tanárnőtől stílusos cimbalmozást, magyaros szemléletet s mindenre kiterjedő derűs élet szemléletet. A kérdésre pedig, hogy hol töltöttek föl ennyi energiával a nyáron, Beatrix válasza: „*Több mint húsz esztendeje építettünk egy kicsi házat Mezőkövesden. Azóta minden nyáron ott vagyunk. Végtelemül szeretem a mezőkövesdi hímezéseket, minden fellépő ruhámon ott van a matyó rózsza. Jánoskám díszszekedője is onnan származik.*” Tanár úr pedig hozzátézi: „*Borsod a szűkebb hazám, negyvenkét éve járok Mezőkövesdre. Ott mindig ihletést kapunk, hiszen ott a kézműveseget ugyanúgy művelik, mint a zene, a tánc eredeti, szépséges változatait. A Matyó Együttessel sokszor szerepeltünk is, itthon és külföldön is, meg lemezen, s mindig úgy engednek vissza bennünket, hogy mondják: mielőbb hazaváramak.*”

PATONAI ADRIENNE

A tulajdonképpeni görög katolikusok gyökeréről, az ortodoxokról, 1054 után beszélhetünk. Ekkor történt meg ugyanis az egyházszakadás. A Római birodalom nyugati és keleti fele már régóta, a VII.–X. sz. óta viszszavonhatatlan ellentéteket mutatott. A latin nyelvű nyugat vesztett erejéből és jelentőségéből az V. sz. után. A görög nyelvű kelet erős császárság volt, amelyik nehezményezte a nyugati egyház szokásait, a cölibátust, vagyis a papok nőtlenségét, a kovásztalan kenyér használatát az áldozáskor. Teológiái vita csak a Szentlélek származásában volt, a latin keresztények az Atyától ÉS Fiútól származtatták, származtatják ma is, ahogy a Hiszekegyben imádkozzuk. Bizánc, az Atyától származtatja a Szentleket, a Fiú ÁLTAL. A különbség árnyalatnyi. Krisztus egyetlen egyházat alapított, melynek irányítását Szent Péter apostolra bízta, a 12 apostol vezetőjére. Az ősegyház 5 püspökséggel rendelkezett: Róma, Konstantinápoly, Jeruzsálem, Alexandria, Antiochia. A IV. sz.-tól Konstantinápoly volt a birodalom fővárosa, Róma helyett, így a konstantinápolyi pátriárka azt hirdette, ő a vezető püspök, az 5 közül. Róma püspöke ugyanis ezt tartotta magáról, Szent Péter első pápa székhelye miatt. Ez is feszültségeket okozott. Péter apostol Róma püspöke volt, ezért Róma első volt az egyenlő püspökségek közt, vagyis hallgatóságos elsőbbségre tett szert.

Kr. u. 381-ben, a konstantinápolyi egyházi zsinat ki mondta, hogy mivel Konstantinápoly lett a Római birodalom, a császárság új fővárosa, ezért az új Róma is igényt tartott a második legfontosabb püspökség címére. 451-ben, a Khalkedóni zsinat már azt a határozatot hozta, hogy Konstantinápoly egyenrangú Rómával, íghát Konstantinápoly egyházi fennhatósága az egész keletre kiterjed. A határozat kötelező érvényű lett Alexandria és Antiochia számára is.

A Trouloszi zsinaton, a keleti egyházatyák, 102 olyan intézkedést hoztak, vagyis kánont vezettek be, ami a római egyházfegyelemmel ellentétben állt. Ilyen volt például az a nem túl nagy jelentőségű döntés, hogy a nagybőjti időszakban szabad-e tojást és tejtermékeket enni vagy nem, de voltak sokkal nagyobb horderejű határozatok is. A keleti papok nőülhetnek, míg Róma ezt nem engedte, cölibátust írt

Egyházszakadás

elő. Mindazonáltal a Bizánci pátriárka kinevezését, ekkor még Róma hagyta jóvá. Csak hogy nem minden esetben! A IX. sz.-ban, a frank király, császárrá koronáztatta magát a pápával. Bizáncban hallani sem akartak az új római császárról, és csak egy uralkodót, a Konstantinápolyit ismerték el. Róma tértívet küldött Illýria tartományba és a szlávokhoz. Bizánc ezt sérelmezte, mert ezt a területet ő akarta fennhatósága alá vonni. 1048-ban, amikor Dél-Itáliát a normannok dúlták, Róma Bizánctól kért katonákat. Kerullários Mihály, bizánci pátriárka, a római pápával való katonai szövetség megkötése előtt Bizáncban direkt bezáratta a latin kolostorokat, templomokat. A normannok megnyerték a háborút, a pápa fogságba került! Humbert, a pápa követe, Bizáncot, és személy szerint a pátriárkát, Kerullários Mihályt okolta.

1054-ben, Humbertusz, egy pápai küldöttséggel érkezett Bizáncba. Utazása idejére esett IX. Leó pápa halála. Humbertnek tehát a megbízatása megszűntével vissza kel-

lett volna utaznia Rómába. Humbertusz azonban egy levelet is hozott magával, amelyben kiátkozza a konstantinápolyi pátriárkát és vele az egész bizánci népet! A bizánci császár fogadta ugyan Humbertuszt, de a pátriárka, Kerullários Mihály megvárakoztatta a római követet. Egyikőjük sem tudta, mire készült a római követ. Nem tisztázott, hogy a pápa, tudott-e a kiátkozó iratról, amit a követ magával hozott. Humbertusz, mert megvárták, sértődöttségében, megjelent a Hágia Sofia bazilikában, és a misén át akarta nyújtani a pátriárkának a kiközösítő bullát. Sem a pátriárka, sem az oltárnál szolgáló papok nem akarták átvenni az iratot, nem tudván, hogy mi az. Nem akarták ezzel a köztétellel megzavarni a szent liturgiát! A bulla így a földre esett, ott is maradt a mise végezetéig! Humbertusz azonnal távozott, így a pátriárka a mise után elolvasva a végzetes iratot, lefordította azt görögre, kétségbeesésében a bizánci császárnak mutatta meg. A császár azonnal visszahívta a római követet, aki már kihajózott! A szakadást=skizmát azonban, Humbertusz már nem vonta vissza! Pedig a pápa, időközben meghalt, így nem hagyhatta jóvá követe cselekedetét! Gondoljunk bele a helyzet kilátástalan keserűségébe. Mint ha egy házasság romlott volna meg. Az egyházszakadás megtörtént és ez a seb, ma sem gyógyult be. Megszaggatták Krisztus tulajdon testét, amely az egyház. Jóvátehetetlen könnyelműség, egyetlen ember jellemhibája miatt! Mivel látta Kerullários Mihály, hogy Humbertuszt nem tudja meggyőzni, zsinatot hívott össze, ahol elégette a kiközösítő bullát, és ő is elátkozta a pápát. Ezt a kölcsönös átkot csak 1965-ban vonták vissza! II. Viktor pápa, amikor a kiátkozást és a történeteket, amik a tudtán kívül zajlottak le, meghallotta, nem szentesítette Humbert cselekedetét. (folytatjuk)

PAPP NÓRA

A máriapócsi Kegyek harmadik könnyezésének 100 éves évfordulója

A Szent Liturgián és a megnyitó ünnepségen dr. Keresztes Szilárd megyéspüspök meghívására részt vett Antonio Maria Veglio érsek, a Keleti Egyházak Kongregációjának titkára, aki a Szent Liturgián szentbeszédet mondott. Jelen volt még Juliusz Janusz apostoli nuncius, Mons. Krzysztof Nitekiewicz, a Kongregáció másodtitkára és P. Michael Blume SVD., a Vándorlók és Útonlevők Pápai Tanácsának másodtitkára.

Veglio érsek, a Keleti Egyházak Kongregációjának titkára ünnepi prédikációjában köszöntötte a Szent Liturgiára érkezett vendégeket, papokat és zarándokokat, majd a máriapócsi kegyhely jelentőségére utalva elmondta: „Különböző felekezetekhez és népcsoportokhoz tartozó zarándokok végeláthatatlan tömege több mint háromszáz éve dicsérik ezen a helyen Szűz Mária az Akathisztosz költői szavaival. Férfiak és nők, fiatalok és öregek jönnek el Máriapócsra, hogy elmondják az Istenszülőnek örömeiket, bánataikat és hogy megosszák Vele életük legfontosabb pillanatait. Az Égi Anya pedig sohasem közömbös gyermekei iránt. A Mária arcán csodálatos módon fakadt könnyeket pedig úgy is értelmezhetjük, mint az általa annyira szeretett néphez való közelségének a jeleit.” Veglio érsek úr kiemelte, hogy a mai kor ember előtt is ott áll példaként Mária, az Istenszülő. „Tisztaságos, Isten felé mindig engedelmes és alázatos volt, az Úrtól meghatározott pillanatokban méhébe fogadván az örök Igét.” – mutatott szá-

2024. december 5-én ünnepi Szent Liturgia keretében nyitották meg a máriapócsi Kegyek harmadik könnyezésének 100 éves évfordulójára hirdett Jubileumi Évet.

Antonio Mario Veglio és dr. Keresztes Szilárd

vaival Máriára az érsek úr. Végül kiemelte annak jelentőségét, hogy felelősek vagyunk embertársainkért, környezetünkért, főként most, amikor Magyarország is az Európai Unió tagja. „Maradjatok hűségesek lelki örökségetekhez! Védjétek meg hiteteket!” – idézte II. János Pál pápa szavait, melyeket 1991-ben magyarországi látogatásakor mondott a Szentatya, kiemelve ezzel Európa keresztény gyökereit. „A mi mindennapi feladatunk, hogy az Egyház, a társadalom, az élet, a család és a jó érdekében erősítsük ezt a keresztény azonosságúdat. Máskülönb az a veszély fenyeget bennünket, hogy a jólét és a gazdasági fejlődés

hajszolása közepette lelki sivárság állapotában találjuk magunkat. Lelki távlat, mélységes és igaz Krisztusba vetett hit nélkül az emberiség megfosztaná magát a reménytől, és lélet a halál felé tartó életté fokozná le.” – utalt a keresztények küldetésére Veglio érsek.

Stephen Fumio Hamao bíboros, a Vándorlók és Útonlevők Pápai Tanácsának elnöke levélben küldte üdvözlését a megnyitó Szent Liturgiára érkezett híveknek és a Jubileumi Év során Máriapócsra látogató zarándokoknak: „Az Istenszülő könnyeinek mélységes jelentősége van azok számára, akik a különböző történelmi helyzetekben odafigyeltek rá. A könnyezés eseménye éppen az, ami majdnem három évszázad távlatából Máriapócsra vezeti a Kárpát-medence összes népét: magyarokat, románokat, ruténeket, szlovákokat és ukránokat. Ezen népeket-összegyűjtő ereje miatt, a kegyhelynek nagyon fontos európai szerepe is van. A Mária-év, amely ezzel a szertartással veszi ünnepélyesen kezdetét a harmadik könnyezés százéves évfordulóján, minden biztonnyal köthető az Eukarisztikus Évhez, amit a Szentatya, II. János Pál pápa októberben hirdetett meg, hangsúlyozván az eukarisztikus lelkiség szükségességét, példaképpül állítva szemünk elé Mária, mint 'eukarisztikus asszonyt'. (Mane nobiscum Domine, n. 10)”

Ezzel a Szent Liturgiával hivatalosan is kezdetét vette a máriapócsi Kegyek harmadik könnyezésének centenáriumi középpontba állító Jubileumi Év, mellyel egy teljes éven keresztül tartó ünnepségsorozat veszi kezdetét. KOCIS ÉVA

MÁRIAPÓCSI EMLÉKEK GYŰJTÉSE

28 szent Kereszt A Jubileumi Év kapcsán szeretnénk összegyűjteni minden olyan dokumentumot vagy emléket, amely Máriapóccsal kapcsolatos. Kérjük a híveket, hogy minden különös esemény, csodás jelenség leírását, régi emléktárgyakat, zarándoklatokról készült fényképeket vagy leírásokat juttassanak el dr. Ivancsó István rektorhoz, aki előkészíti az emlékek kiállítását és közzétételét. Aki kéri, annak másolat készítése után az eredetét visszajuttatjuk a tulajdonosokhoz. Dr. Ivancsó István rektor, 4401 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 5.

Prohászka Ottokár

A szent Szűz pszichológiája

Képünk nincs a szent Szűz lelkéről, de van néhány értékes, sokat mondó vonásunk, amelyekből bensős lelki világát összeállíthatjuk s magunk elé varázsolhatjuk.

a) Első jellege e bensőségnek az Istenben, a végtelenben, abban a fényes, mélységes, édes, erős, kifejezhetetlen lelkiségben való elmélyedés. A Szentírás a szerető lélek viszonyát a jegyesnek jegyesevel való egyesüléséhez hasonlítja. Egynek lenni vele, benne élni, őt élvezni... ez a szeretet kegyelme, vele jár az elmélyedés az Úrban, az ima élete, a bizalmas közlekedés édessége, a béke, a megnyugvás varázsa. A lélek tényleg jegyes lesz, virágzó, üde, lelkes, meleg, Istenhez simuló szellem lesz. A szent Szűznek Istenben való elmerülését jelzi a szent éj, midőn az Ige testté lőn és ő benne lakozék, a kárácsonyjét utána az istenanyai elragadtatásnak negyvennapos öröme, az édes magányának negyvennapos álma, amelybe Isten ringatta s mondá: „nolite suscitare dilectam, donec ipsa velit”. Azután jött Názáreth a szent Szűz imádkozó lelkének folytonos kontemplációjával, amelynek napja a gyermek, a fiú, az ifjú Jézus arca. Az igazság e napjának sugárzatát a szellemi világ trópusaiban, a názáreti magányban, a szent Szűz fogadta lelkébe s tőle nyílt ki varázsteljes szépségében s lett „speculum justitiae.” Elragadtatással szemlélte, imádta s utánozta Jézusát; tőle tanultunk mindnyájan; szent Bernát, Katalin, Szent Ferenc, Teréz, mind-mind az ő nyomaiban járnak.

b) Második jellege érintetlensége. „Integerrima virginitas”, sértetlen tisztasága s ez érintetlenségében üdősége, ereje, lelkének virága. A mezők lilioma ezt a két tulajdonságot tünteti föl, romlatlanságát s eredeti szépségét. A „myrrha et casia”, amit a zoltár a szép lélekről emleget, eszünkbe juttatja egyszersmind az erőt s az erőnek szépségét. Szép lélek, tiszta, sértetlen lélek csak erős lélek lehet s az erős lélek örvendő lélek, koszorú van fején s ének hangzik ajkán. Azért az a Szűz, akinek homlokára tűzte Jézus a tisztaság csillagát s hajába fonta a tündöklő sértetlenség liliomát, az énekelni is tud; a Magnificat az ő éneke.

c) Harmadik jellege nőisége, kelleme. E vonásokat az biztosítja, hogy van egy szerelmes gyermeke, egy s egyetlen. A boldog szeretet kedvessége s szelídsége tesz; a kellem, a gratia, a szelídség virága. Ahol Isten gyermekszemekből néz édesanyja szemébe, ahol a Végtelen gyermekdadogásban szólal meg: ott az anya arca okvetlenül magán hordozza a legmélyebb boldogság s a legszebb kellem kinyomatát, édes lesz. Az egyház érzése ezt kitalálta; azért mondja: „illos tuos misericordes oculos...!”

d) Negyedik jellege igénytelensége s egyszerűsége. Az igénytelenség lelki szegénység s együgyűség lehet, származhatik tompultságból s érzéketlenségéből s akkor ugyancsak nem erény s nem erő. De származhatik fölemelkedettségéből, szellemi emancipációból, amely a végtelen értéknek saját lelkének öntudatos nagybecsüléséből való. Elég vagyok magamnak, mert végtelen, isteni világot hordozok magamban, mást természetesen nem is igényelhetnék. Érzem fölényemet anyagi lét s érzéki elhaló élet fölött, s mivel magam alatt látom az egész

világot, természetesen nem becsülhetem többre magamnál, se nem igényelhetem valami nagyont. Annnyit amenyit... A fának, a virágnak is annyi elég a földből, annyi gyökerének való, azontúl nem igényel belőle többet, mert a napot keresi, feléje nyúlik, sugaraiban fürdik. A szent Szűz is, ez a napsugaras Istenanya, a földön élt, léteinek gyökere igényelt e földből maroknyit, de különben az Istenbe terjesztette ki lelkének minden ágát-bogát. Igénytelen volt a világgal szemben, mert végtelen igényei voltak s azokat ki is elégítette. – Igénytelen leszek földi javak iránt, de annál nagyobb igényeket támasztok magammal szemben öntudatom világában.

e) Ötödik jellege áldozatos, hősiesség lelle. Fájdalom nélkül, szakadás és veszteség nélkül életet képzelni lehetetlen. Kivált pedig annak kell áldozatra, a fájdalomra elkészülnie, ki istenanyai hivatással Krisztust kíséri útjain. Ez a hivatás maga is már mély, csendes, magabátért fájdalommal jár. A Szentírás rámutat: a te lelkedet is átjárja a tűr, átszegtetted lelked lesz. Mások Krisztus sebhelyeit testükben hordozzák, neked egy stigmád lesz: a szíved lesz átszegezve. Aki szívedbe lát, az ezt a stigmát már az anyagi köszöntés óta látja rajtad. S te ezzel a sajgó sebbel jársz, s minél jobban szeretsz s minél édesebben szorítod szívedhez Jézust, annál jobban megérezed sebedet. A te szereteted van megsebezve; a megszentelt fájdalom átvonul életeden; ettől lesz lelked ki-mondhatatlanul mély. – A szenvedés akkor mélyíti ki lelkemet, ha jellemet, türelmet, bizalmat, s hitet növel bennem.

MÁCSIK MÁRIA

Bemutatjuk a Szent József Kápolnát és Közösségi Házat

Pápán, a Veszprémi úton épül a Szent József Kápolna és Közösségi Ház, amely eredetileg idősek otthona lett volna 50 fő számára, de kevés pénz híján az Érsek atya és a képviselő testület úgy döntött, hogy kápolna lesz helyette. Az alapkövetélel 2003. október 12-én volt. A harangszentelés, ünnepi mise keretében, 2004. október 17-én volt.

Salgó Ferenc, plébános, elmondta, hogy ez a nagyszerű épület együttes a hívek, az önkormányzat és több nagy vállalkozás segítségével nem jöhetett volna létre. A Közösségi házban működik a Kalász, a Kolping család, az Énekkar és a Kamilliánus család. Innen kívánunk további sok sikert a befejezéshez.

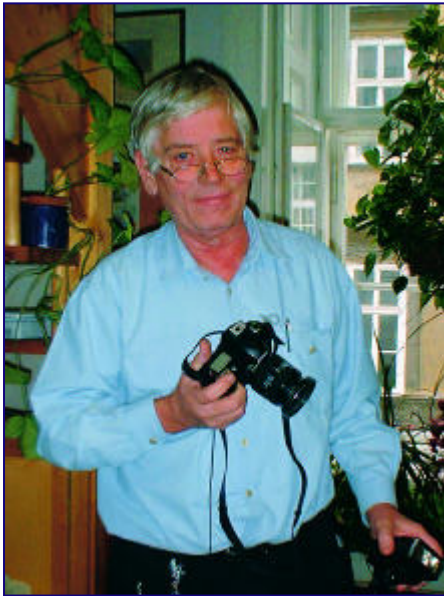
(A SZERK.)

BETEGÁPOLÁST,
lelkészi, egészségügyi stb.
referenciákkal képzett kolléganőink vállalnak kedvező óradíjakkal (igényre házzal, bentlakással, rész munkaidőben is).

MICIMACKÓ **JOBBANSEGÍTŐK**

06-70-314-70-43
06-1-413-15-36

Ügyintézésünk díjmentes.

FÉNY – SZÍN – LELKESEDÉS

Szelényi Károly fotóművész munkáiban

apám és édesapám is tagja volt az akkor társasági összejövetelnek számító, erős amatőr fotómozgalomnak. Az ifjúság nevelésében nagyon jó volt a különböző generációk együttélése, és a turizmus is megedzett. Vasárnap reggelként a szentmise után, a Margit hídnál felszálltunk a HÉV-re, és egész nap kirándultunk a Pilisbe, magunkkal vitt kaját ettünk, közben fényképeztünk, és este fáradtan felültünk a hideg hajóra, amitől fizikai erőt adott. Látom a különbséget a számítógépen, és esti bulikon felnőtt tanítványaimon. Baráti köröm a rádiózás felé csábított. Amikor ezt Édesapám megtudta, elzárta a fényképezőgépem. Két nap után meggondoltam, és végső döntésként inkább a fényképezést választottam. Volt laboratóriumom, előhívtam a filmeket,

és nagyításokat készítettem, ifjúsági fotókiállításokon indultam és nagy örömet leltem mindebben. Elsők között kapcsolódtam be, az akkor újak számító színes technikába is.

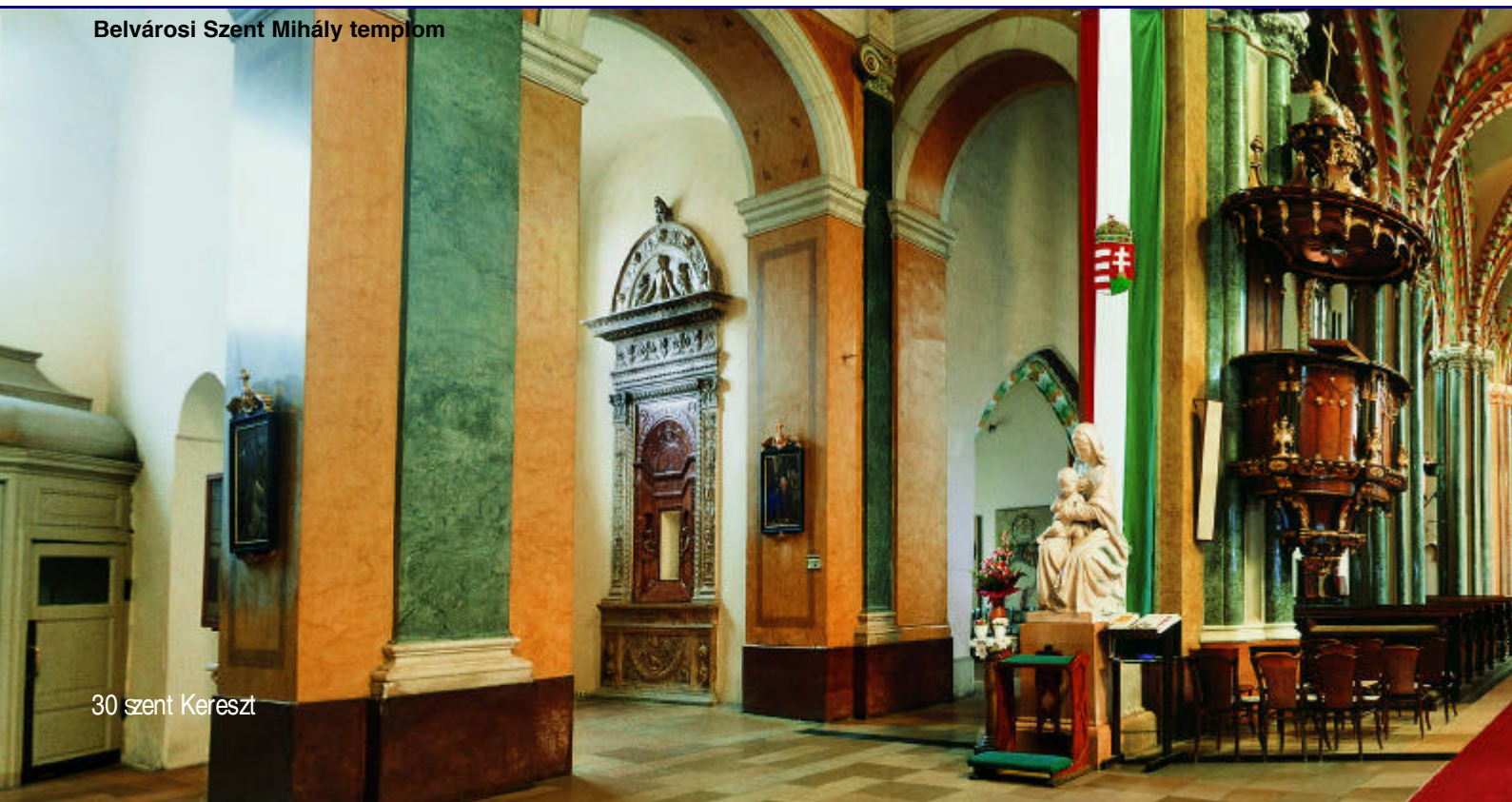
Pályáját műtárgyfényképezéssel kezdte, tanárainak Petrás Istvánt, Berty Imrét és Kálmán Katát tartja. A Forte gyárban eltöltött tanulmányok után 1965-től 1986-ig a Corvina Kiadónál dolgozott, ahol nagy lelkesedéssel készítette az albumokat, hiszen akkor a

Számoltattam, több mint félszáz fotókat tartalmazó album, idegennyelvre fordításaik, és az elfogyott példányok újranyomásai, egy egész kis könyvtárat tesznek ki. Aki ezeket birkolthatja, lapozgatva a jó meleg szobában, eljuthat hazánk különböző tájaira, főleg a Dunántúlra és az Északi középhegységbe, de gyönyörködhet Moszkva, Izrael és Chicago épületeiben, a kortárs képzőművészek munkáiban, és képzeletbeli utazáson vehet részt a műtárgyak szemlélése közben, a régmúltban. A művészeti és önálló albumok fotóművész szerzője, Szelényi Károly, kíváncsiságomra, hogyan választotta ezt a pályát, a következőket mondta el.

– Közvetlen a háború utáni időkre esett gyerekkorom, és első játékszerem egyike, egy fényképezőgép volt. Nagy-

Belvárosi Szent Mihály templom

II. János Pál pápa látogatása

Soproni műemlékek fényképezéséhez határsáv engedély kellett, és sokszor nyolcszáz méterről vezették oda az áramot egy falusi templom kivilágításához. Előtte felkészült és olvasott arról a vidékről, történelmi korról, amelynek tárgyait fényképezte. A múlt ismerete

nélkül nem teremthetünk tartalmas jövőt – vallja. Hamar ráérezett arra, ha többen különböző nívóval fényképeznek egy könyvben, akkor zavaros lesz az összhátás. Ezért önálló albumot adott ki 1978-ban „Balaton és vidéke – Táj változó fényben” címmel. Tapasztalait, mint tanár 1970-és 1986 között adta tovább a Magyar Iparművészeti Egyetemen.

Több mint tíz éve, szíve Veszprémhez is húzza, és a város polgárává vált. A környék nevezetes településeiről, műemlékeiről számos albumot jelentetett meg. Külön kitüntetésként, két alkalommal,

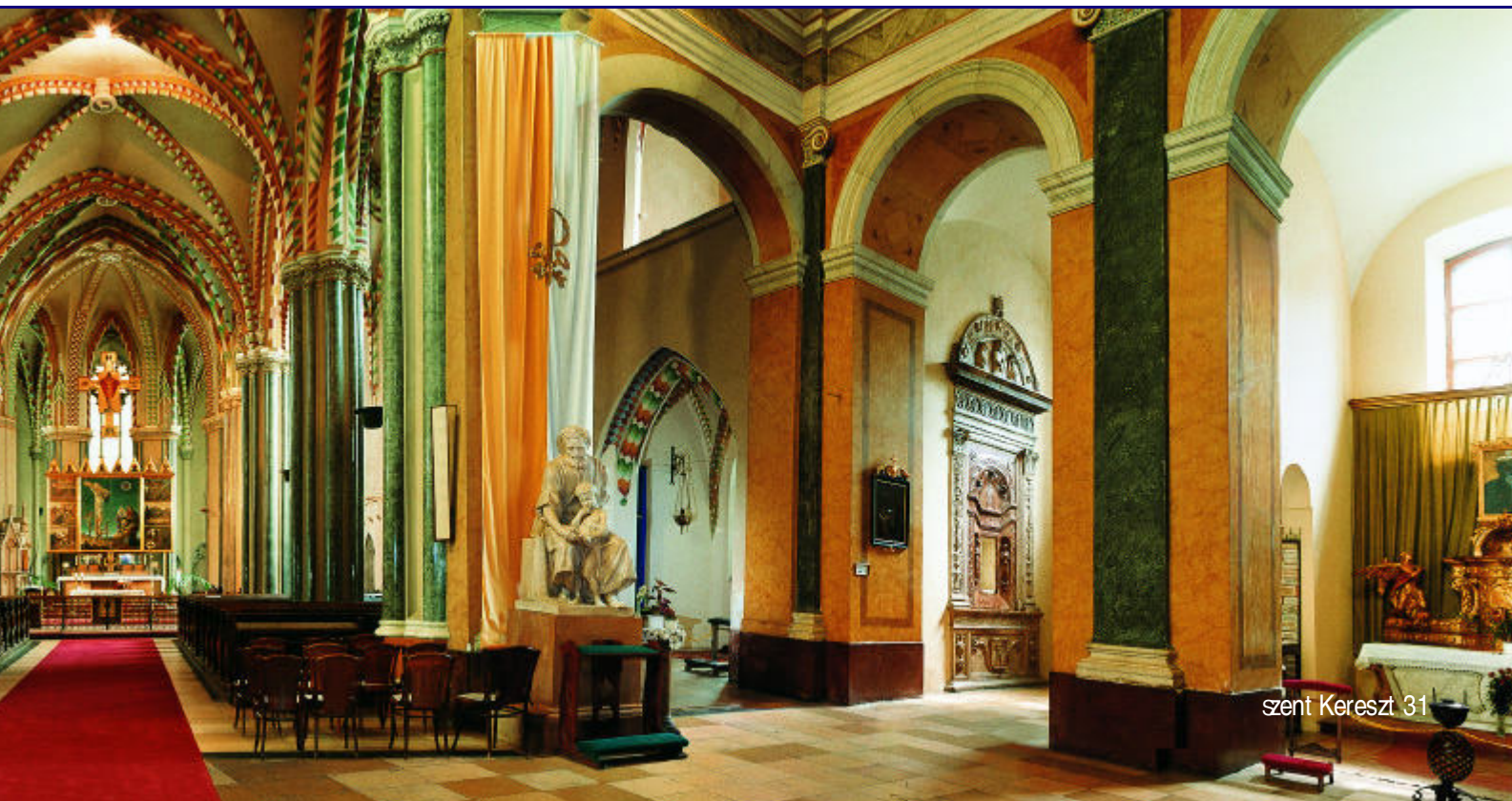
reprezentatív fotósorozatot készíthetett a Szent Koronáról és a Szent István-kori koronázási jelvényekről. Jelenleg a Magyar Képek Kiadó és Archívumának munkatársa.

Könyveiért bel- és külföldön számos díjjal jutalmazták, több alkalommal elnyerte "Az év legjobb fotóillusztrációja" díjat, 1993-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend Arany Érdemkeresztje, 1995-ben a Veszprém Megye Érdemrendje, 1998-ban Veszprém város Gizella-díja kitüntetést kapta.

A Magyar Tudományos Akadémiának nagy művészeti gyűjteménye van, amely eddig nem jelent meg összefogott reprezentatív kiadásban. Szelényi Károly most ezeket a műtárgyakat fényképezte le, és Karácsonyra a könyvesboltokba került az albuma. Remélhetőleg sok család ünnepi ajándéka lett.

NÉMETH ANDREA

Az örökké épülő templom

Zugló szívében, a Lőcsei út 32-ben, barátságos kis templom tornya magasodik. Körötte új épületegyüttes áll, köztük az idén átadott új egyetemi kollégium épülete. A templomból halk orgonaszó szűrődik ki. A zuglói Evangélikus gyülekezet teológus hallgatóinak áhítata tart, miközben Tamásy Tamás parókus lelkeszettel és az Evangélikus Hittudományi Egyetem főtitkárával, Szűcsné Pröhle Líviával beszélgetek a közösség múltjáról és jelenéről.

Bemutatjuk a zuglói Evangélikus Gyülekezetet és az Evangélikus Teológiai Egyetemet

1930-ban, amikor Zugló nagy része még Bolgár-kertészter volt, a Lőcsei út és környéke külvárosnak számított. 1933 karácsonyán mégis megmozdult valami, mert az Angol utcai iskola tornatermében megtartották az első evangélikus istentiszteletet. Addig a Deák térre, vagy a Fasori templomba kellett eljárniuk a hívőknek. *Szuchovszky Gyula* vallásánar lelkes szervezőképességének köszönhetően gyűjtés indult egy új templom megépítésére, amelynek tervezője *Münnich Aladár* volt. Az épület alapkövét 1942. október 11-én tették le. Ezzel egy időben nyílt meg ezen a telken a Kakas Lídia Szeretetotthon.

Az akkori új lelkesz *Scholz László* közreműködésével 2 év múlva elkészült a lelkeszi hivatal, a gyülekezeti terem és a parókia, valamint a templom falai. Ám a háborús helyzet hátráltatta a további építkezést. A félig kész épületet bombatalálat érte, így csak 1948-ban kerülhetett végleg tető alá. A szervezőmunka gyümölcseként a gyülekezet létszáma egyre nőtt. Betegeket látogattak a kórházban, rászoruló gyermekeket láttak el ebéddel naponta. 1950. május 7-én tartották meg az első istentiszteletet a templomban, még nagyon egyszerű körülmények között. A következő vasárnap, május 14-én, ideiglenesen felszentelték a templomot, mert attól tartottak, hogy az állam, mint használaton kívüli épületet, elveszi tőlük. Így lassan minden évben valamivel gyarapodott az épület, elkészült a torony, megépült a karzat, majd a külső- és belső burkolat, a világítás. A nehéz anyagi körülmények miatt mintegy két évtized kellett ahhoz, hogy a templom végleges formáját elnyerje és a közben az elhasználandó, régi berendezéseket modernekekre cseréljék. Közben sajná-

latos módon 1959-ben *Scholz László*t politikai okokból eltávolították erről a helyről, de a gyülekezet az ő kérésére együtt maradt és folytatta az építkezést és a közös munkát.

Ezek után közel 20 évig vezette a közösséget *Boros Károly* lelkesz, akinek tervei alapján készült el a templom álmennyezetén a Karácsonyt, Nagypénteket és Húsvétot szimbolizáló képsor. Új tetőcserepek, tölgyfa padok, és egy új szószék került a templomba. 1977-ben betegsége akadályozta őt abban, hogy tovább szolgálja a közösséget. Ekkor *dr. Selmeczi János* és *Schreiner Vilmos* rövid szolgálati ideje után *Szabó Lajos* és *Mátrai Marianna* lelkeszházaspár vette át a gyülekezet vezetését. Hamar fellendült az élet, beindult a gyermek- és ifjúsági munka, megnőtt az istentiszteletet látogatók száma, többször tartottak evangelizációs napokat, nagybőjti elmélkedéseket. 1984-ben *Trajtler Gábor* által tervezett új orgona átadásának köszönhetően orgonahangversenyek, zenés áhítatok tették változatossá a közösség életét. *Scholz László*t 1988-ban rehabilitálták, és ettől kezdve újra szolgálhatott régi templomában. Közben *Szabó Lajos* megszerezte a doktorátust és a teológián is tanított, így 1996-tól már feleségével nem tudták ellátni a gyülekezeti munkát.

Ekkor került a gyülekezet élére *Tamásy Tamás* és *Szabó Erzsébet* lelkeszházaspár, akik most is vezetői a közösségnek. A templom teljes belső renoválása és felújítása 1997. november 30-ra, advent 1. vasárnapjára fejeződött be, így ezen a napon szentelte fel *dr. Harmati Béla* püspök. Ekkor teljesülhetett be a neves és névtelen templomépítők, templomrenoválók, gyülekezeti tagok több évtizedes reménye. Az ezt követő években a gyüleke-

zet folytatta öregedő épületeinek renoválását. Felújításra került a templom és a parókia teljes tetőszerkezete, a gyülekezeti terem vilanyhálózata és padlózata, valamint egy új vizesblokkot is kialakítottak.

A gyülekezet mintegy 1300 lelket számol, vasárnaponként három helyen tartanak istentiszteletet: Rákosfalván, ahol kölcsönkapják a református templomot minden héten erre az alkalomra, a Gyarmat utca 14. sz. alatti kápolnában, és itt a Lőcsei úton. Az istentiszteletek mellett hét-köznapokon is szerveznek különböző programokat: bibliaórákat, hittant, konfirmációs órát, cserkészetet, ovis hittant. Így minden korosztály megtalálhatja a magának megfelelő programot. A Tamásy házaspárnak nagy segítség, hogy a teológia növendékei komoly munkát vállalnak a közösség életében.

Dr. Finta Gergely orgonaművész, a közösség orgo-

Szuchovszky Gyula

Scholz László

Szabó Erzsébet és Tamás Tamás beiktatása

Modern könyvtár

Kollégiumi szoba

Hatodévesek konzultációja

Teológus hallgatók a társalgóban

nistája, az istentiszteleteken kívül rendszeresen ad koncerteket, zenés áhítatokat szervez, jótékonysági koncertek egész sora hallható közreműködésével. A zenei élet alkalmainak színvonalát a *Fekete Anikó* által vezetett kö-

rus is emeli. Az istentiszteleteken kívül évente számos alkalommal adnak hangversenyt. Nyaranta a hittanos gyermekeknek és az ifjúságnak több tábort szerveznek, kisgyerekes anyáknak baba-mama klubot. Sok idősebb testvér van, akik már nem tudnak eljárni a különböző alkalmakra, ők otthon imáikkal támogatják a munkát.

A gyülekezet életében nagy változást jelentett, amikor 1974 szeptemberében a szeretetotthon épületét a Teológiai Akadémia kapta meg. A több mint 400 éves múltira visszatekintő intézményt, a Pécsi Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Teológiai Karának jogutódját, 1951-ben költöztették Budapestre, ahol négyszeri költözés után Zuglóban talált otthonra. Az intézményt, hosszas állami mellőzés után, 1990-ben nyilvánították újra államilag elismert egyetemévé, ahol 1998 óta akkreditált képzés folyik. Az egyetemi szintű teológus-lelkész és hittanár szak mellett főiskolai szintű hittanár szakot végezhetnek a hallgatók nappali, ill. levelező tagozaton. Lehetőség van a doktori fokozat megszerzésére is. A többi intézményhez hasonlóan biztosítják a kreditrendszerű képzést. A 90-es évektől folyamatosan nőtt a teológusok száma. Ekkor vetődött fel a kollégium bővítésének lehetősége, melynek legújabb épületszárnyát 2004-ben adták át. Az új kápolnát, közösségi helyiséget, tornatermet magában foglaló modern kollégiumban 2 ágyas, fürdővel ellátott

Őszövetségi szeminárium

szobákban lakhatnak a hallgatók. Mivel az országban ez az egyetlen evangélikus felsőoktatási intézmény, sok a kollégista. A nyíregyházi és a nyugat-magyarországi kihelyezett hittanári tagozattal együtt a hallgatók összlétszáma mintegy 210 fő.

E viharos és megpróbáltatásokkal teli évtizedek után örömmel adhatnak hálát a gyülekezet tagjai és lelkészei, hogy minden nehézség ellenére együtt maradtak, és Istenbe vetett hitüknek és sok áldozatuknak köszönhetően templomuk méltó módon fogadhatja hétről hétre az Istent dicséző gyülekezetet.

RÓZSÁSNE KUBÁNYI ANDREA

A batári jurtatábor

Kárpátalján, Nagypalád és Tiszapéterfalva magyar nemzetiségű községek között, a Batár „folyó” partján, nem messze a Tiszától, augusztus 1-10 között a tölgyerdőben szervezett ifjúsági jurtatábort meglátogattam.

Jellegzetes magyar pusztai táj, háttérben az ugocsai és máramarosi hegycsúcsokkal, gerincekkel. Az ifjúság nevelése iránti felelősség és szeretet teremtette meg tíz évvel ezelőtt Salánkon, majd Vereckén ezt a táborozást, végül a Batár-parti megoldás látszott optimálisnak, nem csak a terep és a klíma, hanem a szomszédos községek vezetése és a lakosság összefogása, segítőkészsége miatt is.

Meghatódottan léptem vendégként a táborba, s visszaemlékeztem a 30-as évekbeli cserkésztáborozásaimra, azok rendkívüli nevelő hatására. Visszaemlékeztem a 60-as évekre is, amikor a jurta-sátrak fontosságára hívtam fel a figyelmet, megláttam itt egykori „álmom”, a jurta tábor megvalósítását. Ez sokkal jobb, észszerűbb, időjárásiról szóló szelsőségeket is kibíró megoldás, s egyúttal hagyományörző is, mint a mi egykori szellős vászonsátrairunk.

A batári jurtatáborban változatos, gazdag tartalmú

Kovács Katalin és családja a táborban

Emlékmű, II. Rákóczi Ferenc első átkelése a Tiszaújlaknál, a Tiszán.

foglalkoztatás történik: hagyományörző programok, népdal, népi mesterségek tanítása, népzene, rovásírás tanulása és gyakorlása, történelem ismeret, történelmi filmek vetítése, lovaglás, fűzás.

Tapasztaltam, hogy a közösségi szellem fejlesztésében mennyire eredményes ez a határon túli magyar gyerekek számára (is), hiszen nem csak Kárpátaljáról, hanem Kijevből, Lvivből, (magyarul Ilyvó), Szlovákiából, sőt Magyarországról (39 fő) is táboroztak itt. Ez a népek barátságának ápolását is elősegítette.

A szervezés lelke, a táborozás vezetője, a nagyszülősi, energikus ifjú Kovács Katalin etnográfus és muzeológus. A táborozás iránti érdeklődés évről-évre nő, idén már 178 gyerek vett részt. A siker legjobb mércéje, hogy sokan évről-évre visszatérnek. A tábor támogatója és a vezetésben társa az Anyanyelvi Konferencia elnöke: Pomogáts Béla professzor (MTA). Anyagi segítségből a növekvő résztvevő-létszám miatt soha se elég, ezért jó lenne, ha mások is tudnának segíteni. Az anyaországi szülőket pedig arra kérem, hogy minél több gyermeket küldjenek viszonyossági alapon ebbe a táborba. Jelentkezni lehet: Kovács Katalin UA-90300 Nagyszülősi, Gagarin-u 47. Ukrajna – tel./fax: 00380-3143-21454

Fotó és szöveg: HÁBEL GYÖRGY

1941-től 33 évig volt a Deák téri templom lelkésze egy olyan században, amelyben egymást váltották a terror különböző előjelű korszakai. Hit, hazaszeretet, erkölcsi tartás jellemezte – személye volt a biztosíték, hogy „az ország temploma” (püspöki székhely, a Pesti Egyház központja) a legnehezebb időkben is „erős vár” maradt.

Magas, vonzó külsejű, ritka szépen zengő orgánumú férfi volt, lelkési oklevele mellett földrajz-történelem szakos tanári diplomával. Igazi polihisztor: jártas a klasszikus és a modern irodalomban, a természettudományokban, a pszichológiában és a szociológiában egyaránt. Mindezt a tudását visszatükrözték szentbeszédei, melyeket lélegzetvisszafojtva hallgattunk vasárnaponként több százan, öregek és fiatalok, valamint élvezetes, szellemes, változatos tárgykörökből vett, bibliaórákon és szeretetvendégségeken elhangzott előadásai (néhány cím: Mi újság Kumránban? Van-e hiteles Jézus-arckép? Veszélyben van-e a keresztényiség? – A hatszázéves Dante; A kis Petrovics [Petőfi] két pesti éve; Hamvas Béla ravatalánál; Megemlékezés Gandhiról – Életünk és a stressz; Robbanás a biológiában stb.). Nemcsak lelkész volt, hanem tanár is (1941–42-ben történelmet tanított, helyettesítve a frontszolgálatos tanárokat). Mi, az Evangélikus Leánygimnázium növendékei, teljes szívünkkel rajongtunk érte, csüngve minden szaván. Ő pedig mesélt. – Hogy tudott mesélni! Észre sem vettük, közben mi mindent tanultunk tőle.

1944-ben feleségével éjt napallá téve gyártották régi anyakönyvekből a hamis keresztleveleket. Háromezret. Háromezer megmentett élet! De ezen kívül padlásán, pincében, lakásán, a templomban (még a szószék alatt is) rejtegette az üldözötteket. Amikor esküjét követelték, hogy nem bújtat-e zsidókat a templomban, megesküdött. A kérdésre, szabad-e hazudni? a 8. parancsolatra hivatkozott: „Ne tégy felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot. Mellette – olykor muszáj!” Egy alkalommal, amikor már egyre gyakoribbakká váltak a nyilas razzia, még éppen

Világ Igaza

Keken András evangélikus lelkész élete

annyi ideje volt, hogy felvegye Luther kabátját és felmenjen a szószékre. Weltler Jenő kántor orgonálni kezdett. A padokban a menekülők ültek. A templom megtelt. A nyilasok benéztek az „istentiszteletre” és zavartan távoztak. Mindezt egy nyilas segédlelkész állandó, életveszélyes fenyegetései ellenére, akiről csak a karszalagot sikerült leparancsolnia. Előle

Sztehlo Gábor lelkészhez vitték át a menekülteket. Már Szálasi idején személyesen ment fel a Várba Szöllősy miniszterelnök-helyetteshez (akit még vársárhelyi szolgálatából ismert) Raffay püspök levelével, hogy engedje szabadon a KISOK pályára begyűjtött zsidókat. Elengedték őket. – Egy őszi vasárnap a Deák térről közvetített istentiszteletet a rádió élő adásban. Percekkel előtte hozták a hírt, hogy egy öreg zsidó bácsi véres teteme fekszik az utcán. Nem bírt menetelni, lelőtték. Keken felment a szószékre és az irgalmas szamaritanusról beszélt, világgá kiáltva a rádión keresztül, hogy a régi történet megelevenedett: egy kifosztott, megölt ember fekszik az utcán, akit otthagytak véresen. A várt következményektől a „zavaró repülés miatt elmaradt közvetítés” mentette meg. Isten megővta. Még szükség volt rá.

1948-ban a pesti egyházközség presbitériumának ülésén Keken terjesztette elő az elnökség határozati javaslatát, melyben „... a pesti evangélikus egyházközség vezetői, presbiterei, iskolai és tantestületei, valamint 36 ezer híve nevében” elutasította az iskolák államosítását. A javaslatot elfogadták, valamennyi templomban felolvasták és elküldték Ortutay kultuszminiszternek. Beindult a rágalomhadjárat. „Távolítsák el Keken

Andrást, Ordass püspök főtanácsadóját!” – írta a Népszava ferdítésekkel és hazugságokkal teli cikke, amelyben még Szöllősyvel való „barátságát” is felhozták ellene. 1949-ben felfüggesztették állásából. A templom kiürült. Hívei átmentek máshová, sokan Kelenföldre, Kendeh György lelkész gyülekezetébe.

Konfirmáció 1945 nyarán

Soványan, de boldogan a háború után, feleségével

1950. Éjjel vitték el. Egyenesen az Andrassy út 60-ba. A vád: kémkedés és hazaárulás. A tervezett ítéletek: Ordassra halál, Kekenre 15 év, Kendehre 8 év fegyház. Ekkor az egyházi különbírószak elmozdította Ordass püspöki hivatalából, Kekenéket pedig (ítélet nélkül) a kistarcsai internálótábor büntető ezredébe vitték, ahol hetvenen voltak egy szobában (és rengeteg poloska...).

1952-ben váratlanul kiengedték. Másnap lemondott lelkési állásáról. Munkát azonban börtönviselt lelkész létére sehol sem kapott. Végül (egy 44-ben megmenetett, zsidó származású presbiter segítségével) a kőbányai Lardolin

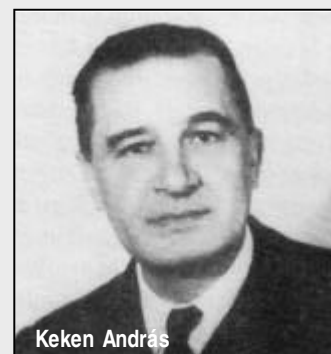
Keken András

Tábori lelkészként

Az internálótáborban egyetlen egyházunk volt csinosított

Keken András

gyárba vették fel. Segéd munkásként hordta a betont. Brigádja befogadta, szerette. Sokat beszélt nekik – „Andriska, mesélj!” – mondták, oly szívesen hallgatták, ő pedig boldogan mesélt. Amikor ott-honából kitették szeretett, hűséges feleségével, Bözsikével, a brigád költöztette. Később raktáros lett, de onnan a párttitkár távolította el. Végül egy szövetkezet tagjaként többek között előadásokat, továbbképzéseket tartott, verseket, sőt,

Források: Fabiny Tamás: Keken András életregénye. – Deák téri esték: Keken András előadásai. – Mentés és vállalás. 1992. I. 3. A Kossuth Rádió műsorából.

Új Eldorádó

Körlevélben érkezett Kocsis Tibor rendező segélykiáltása: menjünk és nézzük meg dokumentumfilmjét, amelynek készítésére életéből öt évet áldozott, „hogy a világ számára bemutassa, mi történik itt a Kárpát-medencében, mi történt 2000-ben a Tiszával.” Nézzük meg, kéri, különben a mozik leveszik műsorukról! Hát igen. Mióta televízió van otthon, nehezen mozdulunk ki egy dokumentumfilmhez. Most azonban rögtön indultunk a Művész mozi-ba. De nemcsak mi! Talán életünkben először nem bosszankodtunk, hanem örültünk annak, hogy nem jutottunk be... Minden jegy elkelt! Sebaj, vettünk jegyet máskorra és elmentünk újra. Nem bántuk meg. (A jegybevétel 10%-t a helyi civileknek utalják át, a verespataki Alburnus Maior Egyesület részére, mely a bányaterv elleni küzdelem motorja.)

Már az első kép felirata fejbévág: „Egy aranygyűrű elkészítése 20 tonna bányahulladékot termel”. Égeti a gyűrű az ujjamat... Gyönyörű tájak, békés falvak, templomok tűnnek fel. Ezeket akarják elpusztítani? Kocsis Tibor a tiszai ciánszennyezésről akart filmet készíteni, így került Verespatakra. Itt talán meg lehet még akadályozni a pusztulást, amely negyvenszerese lenne a múltkorinak? Végül az elkészült film Verespataké lett. Egy gyönyörű erdélyi falucska helyén (nem mellette, hanem alatta, rajta, benne) tervez aranybányát nyitni egy kanadai cég. Ez a falu kétezer lakosa kitelepítésével, öt temploma és hét temetője eldózerolásával, a kétezer éves, egyedülálló régészeti értékű római kori tárnarendszer (leleteinek, régészeti kincseinek ott helyben kellene múzeumot létesíteni!), valamint négy völgy és két hegy örökre eltüntetésével járna. Cserébe kapnának egy, a 2000. évi tiszai halpusztulást okozó nagybányai szennyezést okozónál negyvenszer (!) nagyobb ciántavat (az aranyat cián segítségével nyerik ki, amit hatalmas ciános tavakban ülepítenek. Iszonyú látvány).

A kész művet Kocsis Tibor rendező elvitte Torontóba egy öko-filmfesztiválra. (Ott volt a kanadai sajtó!) Bemutatta az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága előtt néhány részletét, megnézte a román nagykövet, átadta Margot Wallströmnek, aki ígérte, segíteni fog. Megkeresték Brüsszelből az EU-parlamentből, ott is levetítették Románia csatlakozási feltételeinek tárgyalása előtt. Elvitte Németországba, két további fesztiválra, bekerült: Lipcsébe, Freiburgba.

A filmben mindenki megszólal, még a kanadai vállalat képviselői is. A tanár-nő, akit csak az érdekel, hogy eladva házát, kényelmes városi lakásba költözhetett. Az idős hölgy, aki családját nem hagyja: mindennap kilátogat hozzájuk a temetőbe. A betelepült külföldi, aki lelkesen harcol a bánya ellen. Közben konfliktusok keletkeznek: fiatalok szülei házát hátuk mögött eladják, lakást, kocsit vesznek maguknak belőle. Látjuk a gyűlést, halljuk, amint kétségbeesetten tiltakoznak a falu lakói. Inkább a turizmust kellene beindítani ebben a romlatlan paradicsomban, mondják. De közben már bontják le azokat a házakat, amelyeket eladtak a vállalatnak. Megegyezés még nincs, beleegyezés sincs, de ami az övék, az lerombolható.

Ritkán fogalmazok Marx stílusában, de most megteszem. Lehetséges az, hogy beleegyezzünk gyönyörű tájak, falvak, templomok elpusztításába azért, hogy néhány évig egy-két kapitalista zsebébe profit vándoroljon?! Kocsis Tibor állítja: „Hiszem és vallom, hogy együtt ez a projekt megállítható. Fogjunk össze!” Kezdetnek nézzük meg a filmet.

A húsz év óta megrendezett freiburgi Ökomédia nemzetközi dokumentum-film-fesztiválon tizenöt ország nyolcvan filmje közül az Új Eldorádó kapta az első díjat. (www.rosiamontana.org)

KOVÁCS MÁRIA

Magannak prédikálók

A cellám falára
Keresztet rajzoltam,
Eléje állottam,
Aztán prédikáltam;
Nem gyülekeztenek,
Csak árva szívemnek:

„Hirdetted: szenvedni
Kell a Szenvedőért,
Most tórd a keresztet,
Amit Atyád rád mért.
Ha porig aláznak,
Vérig meggyaláznak:
Ne feledd, Övéi
Keskény úton járnak.”

„Hirdetted: Krisztus a
Békesség szerzője,
Most tárd ki a szíved
és fogadd el Tőle,
Amit általszegzett
Kézzeled kínál néked:
Az elvethetetlen
Örök békességet.”

„Hirdetted: Krisztus a
Bűnök Megváltója,
Szegény bűnösöknek
Nagy szabadítója,
Nézd, ma rádmosolyog
A fájdalmas fáról
S megszabadít téged
Ördög rabságából.”

„Hirdetted: Krisztus az
Üdvösség Királya,
Szent keze a mennyek
Kapuját kitarja,
Fogd meg a köntösét
S botorkálj utána,
Ahová Ő vezet:
Mennyei hazádba.”

A cellám faláról
Vízecseppek csepegtek,
Árva két szememből
Könnycseppek peregetek.
De én feledve bajt,
Nyirkos cellafalat,
Az értem szenvedő
Krisztus vére alatt
Nagypéntek ünnepén
Boldog voltam s szabad!

(1950. Nagypéntek
az Andrássy út 60-ban)

egy operettlibrettót is írt számukra. Közben otthon házi bibliaórákat, istentiszteleteket vezetett.

1956 – október 7. Rég nem látott tömeg (még a padsorok között is álltak) a Deák téri templomban. Hét és fél évi kényszerzűnet után Keken ismét a szószéken... Hazatért. Vele visszatértek a gyülekezet régi tagjai is.

Múltak az évek. Lassan mutatkozni kezdtek a nedves börtöncella és a nehéz fizikai munka következményei. Fájtak az ízületei, súlyosbodott strúma-betegsége. 1974 húsvét hétfőn magas lázzal állt fel a szószékre. Elmondta prédikációját, de az imára már nem futotta erejéből. Ott esett össze a szószéken.

Május 28-án, temetésén hatalmas sokaság jelent meg. Lutherkabátos lelkészek álltak sorfalat a koporsó két oldalán, amelyen csak ennyi állt: Dr. Keken András. Élt 64 évet. 1994 június 9-én, halála után 20 évvel kapta meg a jeruzsálemi Jad Vasem Intézet „Világ Igaza” kitüntetését.

KOVÁCS MÁRIA

Református iskolák találkozója

Október 30-án több mint tízezer iskolás örvendezett egymásnak Budapesten, a Sportarénában, ahol több kulturális programnak lehettek tanúi a résztvevők, s ahol az igeszoigálatok és bizonyásítételek által lelki táplálékot nyertek, „s erősödött bennük a belső ember”.

Felemelő látvány volt, amikor a Református Egyház zászlóival együtt tisztelgett a sportaréna tömege, s adott hálát azért a lehetőségért, amit Isten az együttlétben ajándékozott mindnyájunknak.

Az ünnepi bizonyásítételeket a legkisebbek, az óvodások kezdték, akik énekes, többmozgásos koreográfiát

mutattak be. Közöttük is kiemelkedtek a csákvári Lorántffy Református Óvoda résztvevői, akik különösen nagy lelkesedéssel voltak jelen ezen az alkalmon. Az általános iskolások, gimnazisták, egyetemisták szolgálata után az MRE Zsinatának elnöksége szólt a jelenlevőkhöz. Az ünnepség zárónyilatkozat elfogadásával ért véget, melyben megfogalmazódott ismét az a sérelem, mely a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetési politikáját kifogásolja.

A 103 hazai és 20 határon túli intézmény képviselői egyöntetűen fogadták el a zárónyilatkozatot.

Dr. Kis Boáz

a budapesti Sportarénában

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának ülése

November 10-én és 11-én tartotta a Református Zsinat soron következő ülését Budapesten. Minderre olyan társadalmi feszültségek között került sor, amelyek a Református Egyházat is igen jelentősen érintették. A 2005. évi költségvetés készítése során ugyanis napvilágot láttak azok a kormányzati tervek, melyek hátrányos megkülönböztetés által teszik csak lehetővé az egyházi okta-

tást. Jóllehet, a hívő emberek épp úgy megfizetik az állam részére az adót, mint a nem hívők, mégis a kormány ún. „apartheid” politikát vázol fel a támogatások során. Nem véletlen éppen ezért az sem, hogy a közelmúltban egyházi iskolák tüntetést szerveztek az Oktatási Minisztérium elé.

A fent említett feszültségőcon kívül a társadalmat jelentősen érintette a kettős

állampolgársággal kapcsolatos népszavazás kiírása is. Az MRE Zsinata állásfoglalást adott ki, melyben leszögezte, hogy

Átadták a Magyarországi Református Egyház megújult SDG konferencia telepét

Szeptember elsejére készült el a balatonszár-szói SDG konferencia telep felújítása, mely 1,5 milliárd forint ráfordítással, európai színvonalú konferencia központ létrehozását eredményezte. A támogatási összeget még a megelőző kormány nyújtotta, elismerve ezzel azt a fontos szerepet, amelyet a Magyarországi Református Egyház ma is betölt a társadalomban. A konferencia telepen szinte kezdettől jelen vannak a népfőiskolai mozgalom és a református értelmiségi találkozók.

Igen jelentős az a szerep, amit az SDG konferencia központ az ifjúság életében is betölt, hiszen a tanuláson kívül itt szórakoztató módon sajátítják el a legfrissebb ismereteket a résztvevők.

A jól felszerelt nagy előadóban akár 300 főt is el lehet egyszerre helyezni, de a szakaszolás is megoldható kisebb csoportok esetén.

Az ismeretátadás legmodernebb eszközeivel szerelték fel az előadótermet, s a társalgóból is

figyelemmel lehet kísérni az előadásokat. A nemzetközi konferenciák tartását magas színvonalú tolmácsolás segíti. Az egy-egy kurzusra érkezők anyagi helyzetüknek megfelelően olcsóbb, illetve drágább elhelyezést kérhetnek. Az előbbieket több ágyas, az utóbbiak kétágyas szobákban tölthetik pihenésüket. A konferencia sikerét kiváló konyha és büfé segíti.

A szeptember elsején, nagy számú jelenlét előtt tartott megnyitón dr. Szabó István püspök szolgált kezdő áhítattal. Az ünnepi alkalmon Merétei Sándor, a konferencia központ igazgatója méltatta azt a munkát, melyet egy év alatt az építők végeztek. A konferencia telep átadását köszöntötte Matolcsy György is, az előző kormány gazdasági minisztere.

Dr. Kís Boáz

„a 'nem'-mel szavazók és a távolmaradók is utólag önként hagyják jóvá Trianon tragikus örökségét”.

A Zsinat állásfoglalásában mindenkit az igen-nel való szavazásra buzdított.

Az elnöki beszámolót követően törvény módosítási javaslatot terjesztettek elő a választási törvény tárgyában. Ugyancsak törvénytervezetet nyújtottak be a Zsinat elé, amely a Magyarországi Református Egyház tájékoztatási szolgálatáról rendelkezik. Ez utóbbi előkészítése rendkívül gyengére sikerült, ami miatt az egész tervezet le kellett volna venni a napirendről, mert a zsinati tagok maguk sem tudták követni a módosításokat, illetve a módosítá-

sok módosításait. Jelentős hangsúlyt kapott ezen a zsinati ülésen a cigánymisszió kérdése. Az ülésen megjelent romák, zenei kísérettel, egyházi énekeket adtak elő a résztvevők örömeire.

A Zsinat két díj alapításáról rendelkezett, nevezetesen a Dizseri Tamás és a Varga Zsigmond emlékéremről.

A kétnapos Zsinat úgy határozott, hogy december elején ismét összeül, mivel a november 10-11-re tervezett munkát nem tudta hiánytalanul elvégezni.

Dr. Kís Boáz

VERITAS

FOGALOM A LAKÁSÉPÍTÉSBEN! VERITAS-LAKÁSOK 2005-BEN

KEDVEZMÉNYES KAMATOZÁSÚ HITTEL MEGVÁSÁROLHATÓK ZUGLÓBAN
KÖZTISZTVISELŐK RÉSZÉRE ELŐLEG BEFIZETÉSE NÉLKÜL!

320.000 - 360.000,- Ft/m²áron
Budapest XIV. kerület

Szugló u. 93-95.

Gyarmat u. 88.
II. emeleten 76 m² + erkély
tervezett átadási határidő: 2005.03.30

Szugló u. 91. 62, 68, 79 m²
tervezett átadási határidő: 2005.03.30

Szugló u. 93-95. 43, 51, 68, 90 m²
tervezett átadási határidő: 2005.06.30

Ilosvai u. 7-9. 30, 36, 45, 55, 67, 76 m²
tervezett átadási határidő: 2005.11.30

Lócsei u. 20/b. 36 m²-es iroda
azonnal beköltözhető!

Ilosvai u. 7-9.

A lakás vételárának 50%-áig zuglói lakásokat is beszámítunk!
Kérjük, tekintse meg több mint 1000 lakásból álló referenciánkat!

Érdeklődni lehet:

IRODA: 1142 Budapest Erzsébet Királyné útja 86.

Nyitva: H-CS: 8-16:30, P: 8-14:30, mobil:06-20-9-345-935

☎ 383-0829, 383-0983 • www.veritas.hu

Kérjük támogassa a magazin fennmaradását!

Veritas az elesettekért Alapítvány

OTP Bank 11714006-20385251 Adószám: 18161980-1-42

Megrendelőlap

Előfizetésben megrendelem a Szent Kereszt c. Magazint ..... példányban.

Előfizetési díj: 1/2 évre 912 Ft (3 lapszám) 1 évre 1800 Ft (6 lapszám)

Megrendelő (előfizető) neve: .....

Cím: .....

.....

.....

Kézbesítési cím: .....

.....

(csak akkor töltsse ki, ha a megrendelő címe nem azonos a kézbesítési címmel)

.....
aláírás

A megrendelő lapot a következő címre borítékban szíveskedjenek feladni:

**Magyar Posta Rt.
Hírlap Üzletág
1900 Budapest**

Egy arab lány önvallomása

Mi, hitünket megvalló keresztények a világ fájdalmas vajúdása ellenére védett, puha fészekben érezhetjük magunkat: Isten szerető keze óv bennünket. De Szent Ferenc madarai is ki-kirepültek a fészekből, hogy lássanak, majd oda visszatérjenek. Magam is szeretek néha messze tekinteni s így került látókörömbe egy fiatal, menedzsertípusú arab hostess, akivel egy egyiptomi szálló éttermében akadtam össze. A Shereennel indult beszélgetésből interjú lett, amelynek során szívesen válaszolt kérdéseimre. Nos, hát vágjunk bele.

Kedves Shereen, mondjon néhány szót magáról!

24 éves vagyok, egyetemi szintű végzettségem van. Munkám fárasztó, állandóan talpon

kell lennem, de szeretek dolgozni, szeretem az embereket. Fizetésem - akárcsak a kollégáké alacsony, 300 egyiptomi font. Csak az arányosítás kedvéért: ha Kairóba kell utaznom, 60 fontot fizetek. Távol élő Édesanyám özvegy, három fiú- és egy nőtestvérem van. Népemről annyit, hogy – finoman fogalmazzak igen szerény körülmények között él – többségében.

Mindig is érdekelt: mekkora a kopt keresztények és a nem hívők aránya?

A lakosság 10 %-a kopt keresztény s velük békességben, konfliktusmentesen élünk. Ezt mint mohamedán vallású mondom s azt is, hogy itt nem hívők egyszerűen nincsenek.

Mi a véleménye a keresztény és a mohamedán vallás kapcsolatáról?

A kérdés igen bonyolult, de válaszomat megpróbálom leegyszerűsíteni. Hajlok arra, hogy a következő, egyszerű és talán kissé gyermeki képletet fogadjam el: Önöknek van Istenük és Jézus Krisztusuk, nekünk Allahunk és Mohamed prófétánk.

De az én szívemben Isten és Allah ugyanaz a transzcendentális személy, Aki most mosolyogva néz le ránk és azt mondja: ti testvérek vagytok, fogjátok meg hát egymás kezét...

Hogyan vélekedik a felnövekvő ifjúság?

Békességben akarnak élni, dolgozni és családot alapítani. És: háborúk nélkül akarnak élni. Ha a háború fogalmára kell gondolnom, akkor őszintén szólva el kell mondanom, hogy nem kedvelem a jelenlegi amerikai vezetést.

Ha nem titok, e szálloda vajon egy nyugati multimilliárdos cégé?

Nem. A tulajdonos arab, őt szállodája van és nagyon sok honfitársamnak ad kenyeret.

Hogyan alakul a női-férfi egyenjogúság kérdése?

Irányváltásról számolhatok be. Jómagam tisztelem a férfiakat, de kölcsönösen kell becsülni és tolerálni egymást.

Mit üzen az európai fiataloknak?

Nem ismerem a gyűlölet fogalmát. Szeretet és hit nélkül egyszerűen nem lehet élni.

BAYER EMIL

Régebbi számaink megvásárolhatók postai utánvétellel a kiadótól!!!

A lapok ára: 345.- Forint + 100.- Forint postaköltség

2003/1

2003/2

2003/3

2004/1

2004/2

2004/3

2004/4

Megrendelőlap

Kérem megküldeni a következő számokat:.....

példányszám:.....

Név:.....

Cím:(ir.szám:):.....

A szelvényt a következő címre kérjük feladni:

Veritas Invest Rt. 1142. Budapest, Erzsébet királyné útja 86.

Telefonon is megrendelheti régebbi számainkat vagy előfizethet az alábbi számon:

Tel: 383-0983, Fax: 383-0984 (munkanapokon de.: 8-tól fél 5-tig)

Interneten is fogadunk megrendeléseket. Email: szentkereszt@veritas.hu

Honlap: www.szentkereszt.hu

2004/5

Aláírás:.....

(Az összeget utánvétellel egyenlítem ki.)

HOTEL VERITAS

Várjuk szeretettel hotelünkbe és éttermünkbe házas ízekkel!

1144 Budapest, Magyoródi út 8. www.hotelveritas.hu E-mail: hotel@veritas.hu

Születésnap partik, gyermekzsúrok szervezése programokkal

Éttermünkbe asztalfoglalás: 273-22-33 mob: 06-30-864-6564